

jaargang 12 nummer 5

INHOUD

Veldwaarnemingen juli-okt. 1986	4
Over veren van de Watersnip en het Bokje	8
Verrekiijkers	13
Vogeltrek Hondsbosse Zeewering	15
Vogelvangst	16
Trektellingen Nederrijk 1985/86	25

AGENDA

- 5 maart 20.00 zaal N5 W&N
Ledenvergadering
- 24 maart 20.00 zaal N4 W&N (zie blz. 2)
Steltloperlezing A.J. van Dijk
- maart broedvogelinventarisatie-
overleg (zie blz. 3)
- 14 maart rivierentelling (ook 18 april)
- W E R K G R O E P L A N D V. C U Y K
- 21 februari meeuwenslaaplaatsteiling
16.00 uur kerk Groot-Linden
- 27 februari 20.00 uur Brugstraat 13,
Grave, vergadering van de
werkgroep Avifauna Land van
Cuyk
- 6-8 maart S.O.V. bekendtelling

DE MOURIK

VOGELWERKGROEP RIJK - VAN - NIJMEGEN e.o.

jaargang 13 nummer 1

1987

-DE MOURIK-

Blad van de Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken.

Redactie

Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groenbeek, tel. 08891-5852;
Edward Jans, Schaarweg 13, 5438 AJ Gassel, tel. 08860-75811.

Lay-out

Dik Heg

-Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en omstreken.

Werkgebied

Rijk van Nijmegen, Overbetuwe ten zuiden van de Linge en ten oosten van de RW 75,
Duffelt, Salmorth, Reichswald, de Kop van Limburg, Land van
Cuyk, Land van Maas en Waal

Bestuur

Voorzitter: Laurens Rietveld, tel. 080-227925;
Secretaris: Gerard Schreurs, van Goorstraat 63, 6512 EC Nijmegen, tel.080-238045;
Adres secretariaat/Penningmeester: Louis Geraets, Burg.van Raaystraat 27,
5437 BC Beers, tel. 08850-20263.

Werkgroepen

Archief: Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen, tel.080-220618.
Excursies: Laurens Rietveld, tel. 080-227925.
Kunstmatige nestgelegenheid: Wim Schurink, Marialaan 39, 6541 RB Nijmegen,
tel. 080-773551.

Rivierentellingen: Jan van der Brugge, Zonstraat 7, 6543 VM Nijmegen,
tel. 080-780040.

Roofvogeltellingen: Gerard Muskens, Papenbergseweg 25, 6585 KV Mook,
tel. 08896-1767.

Vogelkursussen: Johan Thissen, Hobbemaweg 118, 6562 CW Groenbeek,
tel. 08891-5852.

Asyls

N. Ebben, Heerstraat 18, 5435 PC St.Agatha, tel. 08850-12378.
H. Huilmand, Rijkstraatweg 303, 6573 CX Beek-Ubbergen, tel. 08895-3376 (alleen
roofvogels en uilen).

B. Jansen, Weg door Jonkerbos 5, 6532 SV Nijmegen, tel. 080-551439.

M. Reijnders, Heyenseweg 51, 6591 HB Gennep, tel. 08851-11906.

J. van der Vaart, Jozef Israëlsstraat 15, 6521 MS Nijmegen, tel. 080-2334470.

Contributie

Werkende leden f 10,--
Sympatiserenden f 15,--
Jeugdleden tot 18 f 5,--
Gezinsleden f 2,50

GIRONUMMER 4463052 t.n.v. VWG Rijk van Nijmegen e.o. te Beers.

Overname van (gedeelten) van artikelen of van illustraties is uitsluitend toegestaan met bronvermelding en schriftelijke toestemming van de auteur. Auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikel. Publicatie van artikelen, meningen etc. behoeft niet te betekenen dat de daarin vermelde meningen, conclusies etc. het inzicht van de redactie weergeven.

VAN DE BESTUURSTAFEL

1

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Donderdag 5 maart 1987

20.00 uur in zaal N5 van Wiskunde en
Natuurwetenschappen aan de Heyendaalseweg in
Nijmegen

AGENDA

1. Opening
2. Notulen van de vorige vergadering (Mourik jrg. 12 nr. 5) en mededelingen van het bestuur
3. Jaarverslag. Alle activiteiten van 1986 worden nagelopen.
4. Financiëel verslag (zie onder)
5. Broedvogelinventarisaties (plannen voor 1987, opgave is mogelijk)
6. Ledenavonden en excursies

FINANCIËEL OVERZICHT 1986

ONTVANGSTEN		UITGAVEN	
Saldo per 1-1-86	f 4836,19	Drukwerk "Mourik"	f 1334,30
Contributies 85	- 6,00	Porti "Mourik"	- 438,40
Contributies 86	- 2167,50	Redactiekosten	- 30,00
Contributies 87	- 157,50	Enveloppen	- 153,75
Rente	- 327,42	Archiefmateriaal	- 75,40
Vogels v.d. Ooy- polder	- 5573,00	Bestuurskosten	- 127,85
Vogelcursus St. Anthonis	- 135,00	Gierzwaluwenwerkgroep	- 13,80
Cursusboekjes	- 82,50	Kamer van Koophandel	- 60,00
restant "Vogeljaar"	- 25,55	SOVON	- 75,00
		Formulieren	- 17,50
		Gelderse Milieu Federatie	- 75,00
	f 13310,66	BWP	- 9,43
	=====	Vergaderingen	- 66,20
		Excursie Vogelbescherming	- 32,00
		Lezingen	- 225,00
		Werkgroep "Land van Cuyk"	- 14,15
		Avifauna werkgroep L.v.C.	- 201,95

Saldo per 1-1-87	f 10360,93		f 2949,73
			=====

Het saldo is sterk toegenomen, maar dit komt door de incidentele opbrengst van de Ooy-avifauna. Met de gewone contributies komen we eigenlijk net niet rond. Gezien de reserves is er echter niet direct aanleiding om de contributie te verhogen. Wegens de overschakeling op nieuwe acceptgirokaarten kan voorlopig geen herinnering verzonden worden. Wilt U daarom uit U'zelf NU betalen. Tenminste voor zover dit nog niet door U gedaan is.

- LEDENMUTATIES

Nieuwe leden: S. Dalstra, P. Potterstraat 28, 5831 BG Boxmeer
 G. Toonen, Tolschestraat 26, 5363 TC Velp
 Th. Kremers, Ringersstraat 21, Mill, 08859-53313
 J. van Tuyn, Estersveldlaan 5, 5361 HR Grave
 H.C. Schuit, Museum Kamstraat 52, 6522 GC Nijmegen
 Opzeggingen: H. van den Berg, Westerbeek
 Adreswijzigingen: W. Helmer, Ubbergseholleweg 22, 6574 AS Ubbergen
 G. Verkleij, Nieuwe Nonnendaalseweg 131, 6542 PE Nijmegen
 P.L.A. Erfstemeijer, De Ruyterstraat 7, Nijmegen

AKTIVITEITEN

- AMELANDKAMP PASEN

Van vrijdag 17 april tot en met maandag 20 april vogelen op Ameland. Er wordt weer tegen een spotprijzje overnacht bij de familie Kiewiet in Buren, een dorpje op het eiland. Opgave zo snel mogelijk op Laurens Rietveld.

Laurens Rietveld, Grotestraat 83, 6511 VB Nijmegen, 080-227925

- VOGELKURSUS VOOR BEGINNERS

Vorig voorjaar is hij niet gehouden, maar dit voorjaar kunt U wellicht weer de beginselen van het vogelkijken leren. Nadere inlichtingen kunnen verkregen op de ledenvergadering van 5 maart aanstaande en uit de huis-aan-huisbladen De Brug en Weekend-Koerier. Deze cursus is uitdrukkelijk ook bedoeld voor mensen, die (nog) geen lid zijn van de vogelwerkgroep. Excursies zijn een onderdeel van deze cursus. Hiervoor worden excursieleiders gezocht. Beiders kunnen zich melden bij Laurens Rietveld.

- LEZING OVER STELTLOPERS DOOR SOVON-MEDEWERKER A.J. VAN DIJK

Op dinsdag 24 maart (20.00 uur, zaal N4, Wiskunde en Natuurwetenschappen) zal de heer Arend-Jan van Dijk een lezing houden over steltlopers. De lezing is erg breed van opzet en omvat zowel de arctische broedgebieden, doortrek in Nederland (met name in het binnenland) als overwinteringsgebieden in Noordwest-Afrika (o.a. Mauretanië en Tunesië). De heer van Dijk coördineert de tellingen van pleisterende steltlopers in het binnenland, waaraan onze vogelwerkgroep deelneemt door iedere week de Erlecomse Waard te tellen. Geef trouwens steeds de resultaten van uw bezoeken aan dit gebied aan onze archivaris door! Arend-Jan is een deskundige en enthousiaste spreker. Hij wordt door het bestuur van harte aanbevolen.

A D V E R T E N T I E

GEVRAAGD: Vogelaar(sters)
 VEREISTEN: Uitgeslapen, kunnen optellen en van goede getuigen voorzien
 TAAK: Inventariseren van broedvogels
 STANDPLAATS: Armenveen (kranenburg), Afferdense en Deestse Waard
 PERIODE: Broedseizoen 1987
 SOLDIJ: Eeuwigdurende dank van de VWG
 SEC. AREBIEDSVORWAARDEN: n.o.t.k.

Sollicitatie en verdere inlichtingen: Dick Visser, Bruuk 122, Groesbeek (08891-6041), of J. Thissen (08891-5852) voor Armenveen of P. Brouwer (080-220618) voor Afferdense en Deestse Waard

BROEDVOGELINVENTARISATIE-OVERLEG

Waarschijnlijk wordt er in de loop van maart een overleg gehouden omtrent de broedvogelinventarisaties in ons werkgebied. Nadere afspraken worden gemaakt op de ledenvergadering van 5 maart.

Raymons Schuurkes, van Diemerbroekstraat 73, Nijmegen, 080-224514

BROEDVOGELS IN DE OOPOLDER

In het kader van het Bijzondere Soorten Projekt (BSP) van SOVON is het idee ontstaan om jaarlijks een aantal karakteristieke en zeldzame broedvogels te gaan inventariseren in de Ooypolder. Op zich is dit plan niet nieuw, want in het verleden zijn er al heel wat broedvogeltellingen uitgevoerd in dit gebied. Het lijkt ons de moeite waard de draad weer op te pakken, omdat zich allerlei ontwikkelingen afspelen die interessant zijn om te volgen. Soorten als Woudaapje, Grote Karekiet, Rietzanger, Blauwborst en Grauwe Gors schijnen bijna of helemaal verdwenen te zijn. Ook met de Roodborsttapuit en Geelgors is het somber gesteld. Leuk daarentegen is de spectaculaire vestiging van de Buidelmees. Voor het merendeel van de soorten is de situatie aanzienlijk minder duidelijk. Hoe gaat het nu met de Krakeend, de Zomertaling of de Kleine Plevier? Daar willen we nu proberen wat meer inzicht in te krijgen.

Voor 1987 hebben we de volgende soorten op de verlanglijst gezet:

Dodaars, Fuut, Roerdomp, Woudaapje, Knobbelzwaan, Grauwe Gans, Nijlgans, Bergeend, Krakeend, Wintertaling, Zomertaling, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Bruine Kiekendief, Havik, Sperwer, Buizerd, Torenavalk, Boomvalk, Kwartel, Porseleinhoen, Kwartelkoning, Kluut, Kleine Plevier, Watersnip, Houtsnip, Kokmeeuw, Visdief, Zwarte Stern, Kerkuil, Bosuil, Ransuil, IJsvogel, Oeverzwaluw, Nachtegaal, Blauwborst, Roodborsttapuit, Zwarte Roodstaart, Grote Karekiet, Sprinkhaanrietzanger, Snor, Rietzanger, Buidelmees, Wielewaal, Geelgors, Grauwe Gors en eventuele toevalligheden.

Van al deze soorten willen we proberen een volledig beeld te krijgen van de aantallen en verspreiding. In hoeverre we daarin slagen zullen we in de loop van het broedseizoen wel zien. Voorlopig wordt de inventarisatie aangepakt door beide ondergetekenden. Veel van de te onderzoeken soorten zitten in terreinen van Staatsbosbeheer. Om die reden is al contact opgenomen met deze instantie en zal worden geprobeerd tot een vruchtbare samenwerking te komen. Deze aankondiging in de Mourik is bedoeld om de leden van de Vogelwerkgroep op de hoogte te stellen. Allen die volgend broedseizoen de Ooy bezoeken willen we vragen extra te letten op bovengenoemde soorten, en broedgevallen te melden bij P. Brouwer. Ieders hulp is welkom.

Johan Bekhuis
 Haafakker 10
 6578 BW LEUTH
 08893 - 2642

Peter Brouwer
 Pater Brugmanstraat 49
 6522 EH NIJMEGEN
 080 - 220618

2DE DRUK INVENTARISATIEATLAS FLORA EN FAUNA

Het doet mij veel genoegen u te kunnen mededelen dat de Inventarisatieatlas voor Flora en Fauna die door het Staatsbosbeheer in 1981 voor het eerst werd uitgegeven, is herdrukt en binnenkort weer verkrijgbaar is. Uitvoering en gebruik zijn gelijk gebleven, wel zijn de kaartbladen vervangen voor zover nieuwe beschikbaar zijn gekomen tot eind 1986.

De prijs is ook niet veranderd en u kunt de atlas bestellen door f 30,-- (dertig gulden) over te maken op giro 54430 van het Staatsbosbeheer te Utrecht. onder vermelding van "inventarisatieatlas".

VELDWAARNEMINGEN JULI-OKTOBER 1986

Roodkeelduiker	juli-okt. 1 ex. nog steeds Kraaienbergse Plassen
Fuut	seizoen 1986 2 p.+jongen; 1 p. verstoord Lindeholt Nijmegen (HM)
Roodhalsfuut	13-10 1 ex. Plasmolen (LE)
Geoorde Fuut	6-09 1 ex. Dreumelse Waard (MK1) sept-okt. 1 ex. Plasmolen Mook (div. wrn.)
Aalscholver	Kaliwaal Ooypolder e.o. max. juli 30, aug. 62, sept. + 140, okt. 260 12-07 1 ex. Opvl. Mazenburg Heyen (PB) 27-08 1 ex. Maas Gassel (LG) 6-09 37 ex. Kaliwaal-Leeuwen e.o. (DV) 18-10 + 360 ex. brug Grave (RH) 29-10 + 125 ex. naar ZW Dekkerswald (LE)
Roerdomp	alleen waarnemingen van westelijke Groenlanden
Woudaapje	geen waarnemingen
Purperreiger	23-07 1 juv. overvl. Kaliwaal Ooypolder (EJ) 7-09 1 ex. naar W. Dreumelse Waard (MK1) 11-09 1 ex. Bemmelse polder (GS) 04-10 1 jev. ex. naar ZW Kaliwaal Ooypolder (LE,MH)
Grauwe Gans	25-08 31 ex. naar Z Grafwegen (JJ) 4-09 + 70 ex. f. Grave (RP) 20-09 + 325 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal Ooypolder(PB) 26-09 137 ex. naar ZW Dreumelse Waard (MK1) 28-09 1 ex. Kaliwaal Ooypolder (PB)
Brandgans	31-08 1 ♂ Kaliwaal Ooypolder (DV,PB)
Smient	19-10 2 ♂♂ + 1 ♀ Plasmolen Mook (JJ)
Krakeend	20-09 2 ex. Erlecomse Waard (LE,MW,MH)
Pijlstaart	12-10 358 ex. Oude Waal Ooypolder (PB)
Slobeend	13-09 1 ♂ Mazenburg Heyen (EJ,JJ)
Tafeleend	12-07 23 ex. stuw Afferden (Lb.)(PB)
Kuifeend	1/2-08 2 ♀♀ + pulli Steekse Acker Nijmegen (HM)
Witoogeend	18-10 1 ♂ ⁺⁺ Mazenburg Heyen (MH)
Toppereend	12,14-08 1 ♂ Kaliwaal Ooypolder (div. wrn.)
Eidereend	29-07 1 ♀ stuw Sambeek (DH) Van 2-05 ⁺ t/m 28-07 geen waarnemingen 28-09,1-10 1 ♂ t.p. Lage Raam Tongelaar (JJ,EJ)
Brilduiker	13-09 1 ♀ stuw Afferden (MH)
Zwarte Wouw	18-07 1 ex. naar N Heumen (LG,EJ) 11-08 1 ex. naar ZW Groesbeek (LE) 24-08 1 ex. trek Leuthse str. Zyfflich (meded. DV) 19-09 1 ex. naar W. Nijmegen-oost (MH)
Rode Wouw	3-08 1 ad. jagend Zyfflicher Veld Kleyen (DV) 11-09 2 juv. ex. de Belt Circul Ooy (ThE) 26-09 1 ex. f. Kaliwaal Ooypolder (JBe) 15-10 1 ex. de Hamert (Re)
Bruine Kiekendief	24-10 1 ♀ naar Z Groesbeek (LE)
Blauwe Kiekendief	4-10 1 ♀ naar W. H-D. gemaal Ooypolder (LE,MH)
Buizerd	6-10 14 ⁺ ex. naar ZW Kaliwaal Ooypolder (CS,PB) 14-10 19 ex. naar N(!). één groep Kaliwaal Ooypolder, 6 ex. naar Z. Millingerwaard (MH,LE,MW)
Visarend	29-08 1 ad. Kaliwaal Leeuwen (MK1) 10-09 1 ex. f. Waal Kekerdome Waard (DV) 20-09 1 ex. Afferdense Waard (Gld.) (WV) even later 1 ex. Kaliwaal Leeuwen (WV), 1 ex. Hien/Dodewaard (LB), wrsch, elke keer zelfde, 1 ex. Lobberdense Waard (LB)

Smelleken	13-09 1 juv. ex. Dreumelse Waard 25-09 1 ♀ trek idem 12-10 1 ex. naar ZZW idem 13-10 1 ex. naar ZW idem (MK1) 14-10 1 ♀ Millingerwaard (MH,LE,MW) 14-10 1 ♀ jagend Ganzenorgel Gassel (EJ)
Boomvalk	28-09 1 ex. Groenlanden-west (PB) 4-10 1 juv. ex. Paesplas Gennep (Ej,RP)
Slechtvalk	25-10 1 ex. naar W. Nederrijk (LE,MH)
Kwartel	13-07 1 ex. r. graanperceel Wellsmeer 11.05 u.(DH)
Waterral	28-09 1 ex. Mazenburg Heyen (LE) 1-10 2 à 3 ex. r. Hatertse Vennen (FH)
Porseleinhoen	1-07 3-4 ♂♂ r. Gendtse polder (DV,PB)
Kwartelkoning	1-07 2 ♂♂ r. Dreumelse Waard (MK1) 1-07 2 ♂♂ r. Gendtse polder (PB,DV) 9-07 3 ♂♂ r. Winssense Waard (DV)
Kleine Plevier	28-09 4 ex. Kraaienbergse plassen (RP,JJ,EJ)
Bontbekplevier	13-09 2 ex. Kraaienbergse plassen (FA,EJ,JJ) 13-09 2 ex. Mazenburg Heyen (FA,JJ)
Strandplevier	30-07 1 ♂ Erlecomse Waard (MW,MH) 6-09 2 ex. f. Kaliwaal-Leeuwen (DV)
Goudplevier	9-07 4 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal Ooypolder (MH) 15-08 1 ex. Noordereiland Boxmeer, nog vrijwel inn zomerkleed (MA) 28-09 3 ex. Kraaienbergse plassen (div. wrn.)
Kievit	2-08,20-08,21-08,13-09,19-09 1 ged. albino ex. 't Westen Beers
Kanoetstrandloper	27-07 2 ex. zomerkleed Kaliwaal-Ooypolder (LE,MH) 02-08 2 ex. idem (LR)
Breedbekstrandloper	20 t/m 22-07 1 ad ex. zomerkleed Kaliwaal Ooypolder (JJ & div. wrn.)
Kleine Strandloper	19-07 1 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal Ooypolder (JJ) 26-07 1 ex. grindgat Weurt (JJ) 21-09 1 ex. Kraaienbergse Plassen (LG)
Temmincksstrandloper	14-8 t/m 4-09 1 ex. Erlecomse Waard e.o. (div.)
Krombekstrandloper	21-07 t/m 19-09 1 ex. versch, plaatsen Ooypolder 26-07 1 ex. overgandkleed Hiense Waarden (JJ) 13-09 1 ex. winterkleed, 1 ex. overgangskleed Kraaienbergse plassen (EJ,FA,JJ)
Bonte strandloper	vanaf 19-07 t/m eind oktober nooit meer dan 4 ex. Ooypolder 21-09 t/m 26-09 1-3 ex. Kraaienbergse Plassen
Kemphaan	20-07 83 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal Ooypolder (Hs) 20-07 1 ♂ Oude Maasarm Boxmeer (MA) 28-09 1 ♀ Kraaienbergse plassen (div. wrn.)
Bokje	12-10 1 ex. Millingerwaard (PB)
Houtsnip	25-10 1 ex. t.p. Nederrijk (MH,LE)
Grutto	20-07 259 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal Ooypolder (Hs) 6-10 2 ex. Millingerwaard (CS,PB)
Regenwulp	27-08 10-tal overvl. Kopsendal Ubbergen (W) 1-10 1 ex. r. overvl. Dreumelse Waard (MK1)
Zwarte Ruiter	20-07 51 ex. Erlecomse Waard/Kaliwaal Ooypolder (Hs) 23-08 2 ex. f. Kraaienbergse plassen (LG)
Groenpootruiter	13-08 1 ex. naar ZW Neerbosch (FS) 25-08 1 ex. Hatertse Vennen (FH) 5-10 1 ex. r. overvl. Kraaienbergse plassen (EJ)
Witgatje	29-07 14 ex. f één groep Hapse polder slaapplaats (EJ)
Bosruiter	28-07 1 ex. overvl. Groene Heuvels Bergharen (DV) 1-08 6 ex. Kaliwaal Ooypolder (MW,MH) 13-08 1 ex. invallend Noordereiland Boxmeer (MA)
Oeverloper	12-08 43 ex. Noordereiland Boxmeer, max. aantal tussen 20-07 en 19-09 (MA)

Steenloper	18-07	1 ex.	rui Kaliwaal Ooypolder (LE)
	13-09	1 ex.	Mazenburg Heyen (FA, JJ, MH)
Kleine Jager	24-07	1 ex.	naar O. Waal Erlecom (MF)
Dwergmeeuw	10-09	a ad. + 3 juv.	jagend Waal Erlecom (DV)
Geelpootmeeuw	26-07	min. 3 ex.	Erlecomse Waard (DH, MA)
	10-08	1 ex.	Waal Erlecom (JBe)
Witvleugelstern	27-07	1 ex.	zomerkleed ERlecomse Waard (CS)
Visdief	26-07	1 ad.	f. Maas Cuyk (DH)
	5-10	1 ex.	Kraaienbergse plassen (JG)
Noordse Stern	4-08	1 ad.	Kaliwaal Ooypolder, <u>geheel</u> rode snavel goed te zien (MH, MW)
Holenduif	6-09	meer dan 180 ex.	Maas-Moordhuizen (MK1)
Tortelduif	20-09	2 ex.	Kraaienbergse plassen (LG)
Velduil	3-08	1 ex.	hoog overvl. Ooyse Graaf (LE)
	23-08	1 ex.	Kraaienbergse plassen (LG)
	17-10	1 ex.	naar ZW Dreumelse Waard (MK1)
IJsvogel	3-08	1 ex.	't Meertje Ooypolder (FH)
	27-09	1 ex.	Graafse Raam t.h.v. Kammerberg (LG)
Draaihals	3-08	1 ex.	r. Kopsendal Ubbergen (W)
	4-09	1 ex.	Escharen, zat op weg, vlog maisveld in (LG)
Kuifleeuwerik	12-10	1 ex.	r. rondvl. Leuth (JBe)
Duinpieper	25-08	2 ex.	naar Z. Hatertse Vennen (FH)
Waterpieper	4-10	1 ex.	H.5D. gemaal Ooypolder (LE, MH)
Gele Kwikstaart	13-10	1 ex.	t.p. Kraaienbergse plassen (EJ)
Grote Gewe Kwikstaart	8-09	1 ex.	naar ZW Dreumelse Waard, eerste najaarswaarneming (MK1)
Paapje	3-08	1 p.	Wylerbroek (DV) 1e najaarswaarneming
Tapuit	26-07	1 ex.	nieuw Golfsterrein Groesbeek (JJ)
	13-09	29 ex.	Maas R14, 34 ex. Maas R 15 (MH)
Sprinkhaanrietzanger	10-08	1 ♂ z.	Mulderskop (CS)
Grasmus	25-09	1 ex.	Grafwegen (DV)
Tuinfluit	30-09	1 ex.	Kopsendal Ubbergen (W)
Kuifmees	2-07	1 p.	z. Bruuk Bredeweg (DV)
Zwarte Mees	20-09	1 ex.	Over de Voort Gassel, in eik (LG)
Buidelmees	2-07	minstens 4 juv.	uitgevlogen Ooyse Graaf (OH)
Klapexster	12-10	1 ex.	Millingerwaard (PB)
	30-10	1 ex.	Ullingse Bergen (DH)
Bonte Kraai	25-10	1 ex.	opvl. de Hoeven Mill (LG)
Europese Kanarie	3-10	1 ex.	trek Dreumelse Waard (MK1)
Sijs	21-07	1 ex.	r. Steenfabriek Ooy (EJ)
Frater	25-10	1 ex.	naar NNO Dreumelse Waard (MK1)
Barmsijs	13-09	2 ex.	naar NO Nederrijk (LE)
	23-09	1 ex.	naar Z. Kopsendal Ubbergen (W)
Kruisbek	13-07	4 ex.	Kopsendal Ubbergen (W)
IJsgoos	11-10	1 ex.	naar ZZW. Dreumelse Waard (MK1)
Ortolaan	2-09	1 ex.	naar ZZW. Dreumelse Waard (MK1)

RUBRIEK EXOTICA

Casarca	6-10	4 ex.	Erlecomse Waard (PB)
Indische Gans	16-08	t/m 4-09	1 ex. Steekse Acker Lindenholt (HM)
Magelhaengans	13-09	1 P. + volgr.	jong Dreumelse Waard (MK1)
Mandarijneend	28-09	1 ♂	Lage Raam Grave (EJ, JJ)
	5-10	1 p.	Plasmolen (DH)
Valkparkiet	13-09	1 geel ex.	Dreumelse Waard (MK1)
Zebravink	23-08	1 ex.	Erlecomse Waard (FS, PB)
Zwarte Zwaan	31-08	2 ex.	Grindgat Kleine Both (DV)

HM	H. Meekes	EJ	E. Jans	Re	M. Reijnders
LE	L. Engels	MH	M. Hornman	CS	C. van Swaay
MK1	M. Kleman	JJ	J. Jacobs	WV	W. Veer
PB	P. Brouwer	RP	R. Pahlplatz	LB	L. van den Bergh
LG	L. Geraets	MW	M. van der Weide	DH	D. Heg
DV	D. Visser	ThE	Th. Vereecken	FA	F. Arts
RH	R. Hendriks	JBe	J. Bekhuis	MA	M. Aarts
LR	L. Rietveld	Hs	echtp. Hermsen	W	W. Helmer
FS	F. Snel	FH	F. Hustings	MF	M. Renstra
OH	O. van Hoorn	GS	G. Schreurs	JG	J. Geraets

- OPROEPEN VAN DE ARCHIVARIS

BARMSIJS

Jan Jacobs roept iedereen op alle waarnemingen van barsijsen in te sturen. Hij wil namelijk een artikel schrijven over de invasie van het najaar 1986.

TAPUIT

Menno Hornman schrijft een artikel over het voorkomen van deze soort in ons werkgebied. Alle gegevens gaarne naar de waarnemingen-secretaris/archivaris.

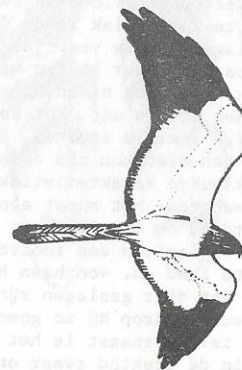
WATERPIEPER

Leon Engels zal waarnemingen van Waterpiepers gebruiken voor zijn artikel, tot en met 31 december 1986.

Alle gegevens omtrent deze drie soorten inzenden aan ondergetekende.

Alle waarnemers weer van harte bedankt voor hun inzendingen. De volgende waarnemingenrubriek zal de periode november 1986 t/m februari 1987 beslaan. Inzendingen gaarne zo snel mogelijk na het verschijnen van dit nummer van de Mourik.

Peter Brouwer, Pater Brugmanstraat 49, 6522 EH Nijmegen, 080-220618

OVER VEREN VAN DE WATERSNIP GALLINAGO GALLINAGO EN HET BOKJE LYMNOCRYPTES MINIMUS.

Het zoeken naar braakballen van Witgatjes mag dan niet erg opwindend zijn, de dingen die je er omheen meemaakt zijn het soms wel. Het voordeel van het zoeken langs de oevers van beken is namelijk dat je weinig mist, zowel aan vogels als aan allerhande sporen van vogels en andere dieren. In dit artikeltje wil ik twee vondsten beschrijven die ik tegenkwam bij het zoeken. Beide zijn hoogst opmerkelijk te noemen.

Geval 1. Op 17-1-1987 liep ik langs de Oeffeltse Raam ter hoogte van Groeningen. Aldaar stuitte ik op 3 Watersnippen, die ogenblikkelijk opvlogen. Omdat ik er toch moest zijn keek ik even rond op de plek waar ze zojuist hadden gezeten. Er lagen enkele kalkstrepen van de vogels en overal waren pootafdrukken te zien. Tot zover niets bijzonders. Op een moerassig stukje bij een zandplaat zag ik iets liggen. Het bleken 3 staartpennen van een Watersnip te zijn! Hoogst merkwaardig, aangezien de ruï al lang afgelopen moest zijn, en daarbij de kans op het aantreffen van 3 ruipennen bij elkaar wel tot de onmogelijkheden moest behoren. Bij nadere inspectie bleken de pennen echter (dicht bijeen) schuin omhoog te steken en wel....uit een klompje ijs! Het dier was waarschijnlijk in deze zeer koude periode gaan slapen en heeft bij het ontwaken gemerkt dat het vastgevroren was. Met opoffering van de drie pennen heeft het dier zich weten los te worstelen! Nu gebeurt het bij veel soorten watervogels geregeld, zeker tijdens streng weer, dat een beest vastvriest, maar de Watersnip is daarbij meestal niet betrokken (ook ik heb nooit van vastgevroren Watersnippen gehoord). De soort is waarschijnlijk veels te mobiel om zomaar vast te vriezen. Het bovenstaande zal dan ook wel tot de categorie "ongelukje" behoren.

Geval 2. Op 7-2-1987 liep ik weer eens langs de St.Jansbeek ter hoogte van Klein-Vortum. Ik volgde een zijbeekje richting Klein-Vortum. Door een uitgekookt staaltje van mijn vogelaarsinstinct gestuurd besloot ik even uit de sloot te wippen om eens op die dikke weipaal te kijken vlak langs de beek (iets wat ik anders nooit doe). Bovenop de paal lagen enkele veertjes van een vogeltje en de rest lag onder de paal. Boffen dus. Nog meer boffen want het leek maar al te veel op een Watersnip, altijd leuk om mee te nemen. Zo gezegd zo gedaan en op mijn knieën op de grond kamde ik het stukje uit. Tot zover niets bijzonders. Totdat ik op een wel zeer eigenaardige veertje stuitte, die alle kenmerken (vorm) van een staartveer had, maar het niet kon zijn omdat het in de verste verte niet leek op de rood-zwart gekleurde karakteristieke Watersnip-staartveer. De uitkomst liet niet lang op zich wachten: het moest een Bokje zijn. Na controle achteraf bleek het inderdaad om een Bokje te gaan. Aangezien het beest geplukt was en er een braakbal bijlag van een roofvogel (waarschijnlijk Sperwer, lengte braakbal 3,03 breedte 1,80 cm. voorheen had ik al een Sperwer gezien die door de beek vloog) moet het dier geslagen zijn. Nu is het Bokje een beest met een perfecte schutskleur, waarop hij zo goed vertrouwt dat een exemplaar zelfs moeilijk op te jagen is! Daarnaast is het ook geen alledaagse verschijning, hoewel het dier zeker in de trektijd zwaar onderteld wordt.

Tot zover de twee gevallen afzonderlijk. Nu heb ik zelf ook een andere geplukte Watersnip, eentje gevonden op 24-3-1985 bij de Wellse Heide (Bergen Lb.) en het leek me leuk om de veren met elkaar te vergelijken, de Watersnippen onderling omdat ik al gelijk had gezien dat sterk verschillen en Watersnippen goed op leeftijd zijn te brengen met de staartveren; de Watersnippen met het Bokje omdat de veren zoveel op elkaar leken, behalve de typische staartveren. Allereerst nam ik de maten op van de staartveren, zie tabel 1.

tabel 1. Maten van de gevonden staartveren van de twee Watersnippen en het Bokje (zie tekeningen: figuur 1, 2 en 3; links in de tabel is links in de tekening).

Bokje	4,68	4,82	5,065	5,425	5,12	4,86	4,70	4,575	4,525
Watersnip Wellse Heide	6,11	6,22	6,30	6,22	5,945	6,11			
Watersnip Oeff.Raam (alles in cm.)				6,605	6,60	6,285			

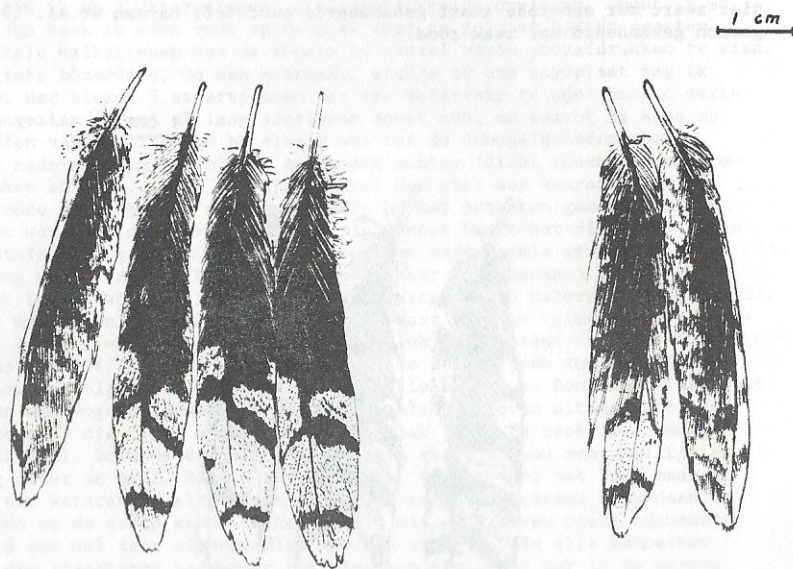
Met behulp van "das Handbuch" (Glutz von Blotzheim et.al. 1977) bracht ik de veren op leeftijd: de Watersnip van de Oeffeltsche Raam (figuur 1) was een vogel in het eerste rustkleed. Dit was te zien aan de sterke bandering met weinig zwarte gebieden op de buitenste staartpen. Bovendien waren de andere staartveren niet zwart met een rode zwart gebandeerde punt (cf. Hayman et.al. 1986) maar gewoon gebandeerd met zwak rood.

figuur 1. De staartveren van de Watersnip uit de Oeffeltsche Raam.

De Watersnip van de Wellse Heide blijkt hieruit een adult dier te zijn (figuur 2). Opvallend was ook het grootte verschil tussen de staartveren (tabel 1), wat waarschijnlijk verklaart kan worden door aan te nemen dat het beest van de Wellse Heide een ♀ is geweest, en de ander een ♂. Uit de veren van het Bokje kunnen verder geen kenmerken afgeleid worden van het dier (figuur 3). Merk het kleine typische formaat op. De veren zijn bruin met okerkleurige rand, de middelste veer, hier de 4^e van links -er zijn 12 staartpenen, er ontbreken er een paar- is bruin tot chocoladebruin en beduidend langer (spits staartje). Blijft nog de vraag waarom ik de veren in het beginstadium verward heb. Nu, de vleugelpennen lijken veel op elkaar (figuur 4), zowel voor wat betreft vorm als kleur, alleen de groottes verschillen. Dat is in het veld zonder vergelijkingsmateriaal moeilijk te zien. Er is echter een ander kenmerk waarvan ik niets afwist: de armpennen van het Bokje hebben een typisch spits puntje, wat niet bij de Watersnip voorkomt.

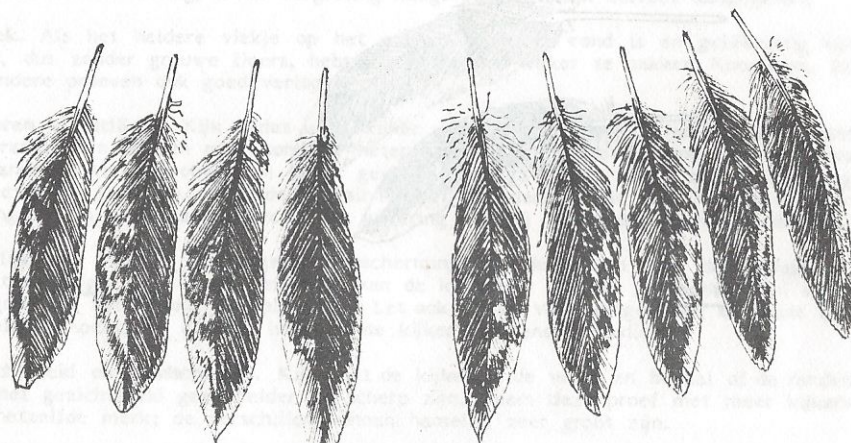
Dik Heg
Passtraat 3
5826 AL Groeningen

dik heg

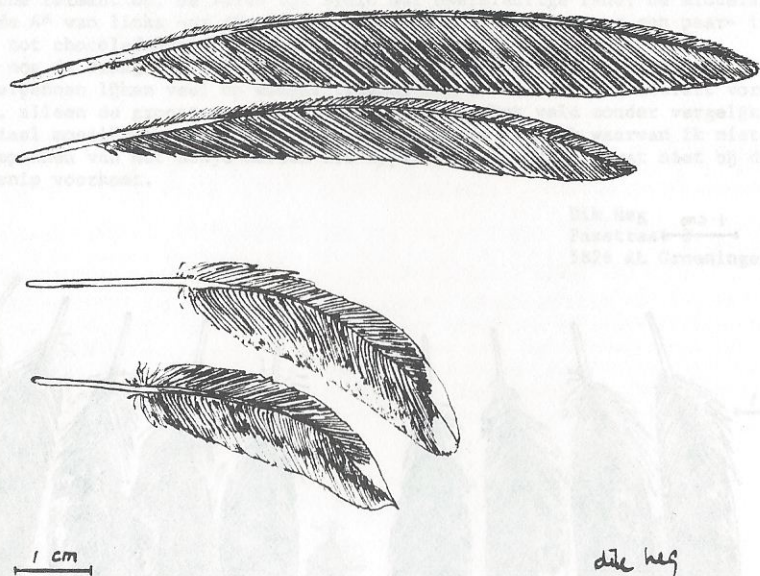
figuur 2. De staartveren van de Watersnip gevonden op de Wellse Heide

1 cm

dik heg

figuur 3. De staartveren van het Bokje gevonden langs een zijbeek van de St. Jansbeek.

figuur 4. Buitenste handpen (boven) en armpen (onder) van Bokje (2x onder) en Watersnip van Wellse Heide (2x boven).

Literatuur

- Cramp, S. (eds.) 1983. Handbook of the Birds of the Western Palearctic. Vol.3 Oxford Univ. Press. Oxford, London, New York.
- Glutz von Blotzheim, U.N. & Bauer, K.M. & Bezzel, E. (eds.) 1977. Handbuch der Vögel Mitteleuropas. Band 7. Akad. Verlagsg. Wiesbaden.
- Hayman, P. & Marchant, J. & Prater, T. 1986. Shorebirds. Croon Helm, London & Sydney.
- Tuck, L.M. 1972. The Snipes. Can. Wildl. Service Monog. Series no.5
- Nethersole-Thompson, D. & Nethersole-Thompson, M. 1986. Waders, their breeding haunts and watchers. T&A Poysner, Calton.

VERREKIJKERS

Tegenwoordig heeft iedereen die naar vogels kijkt, een prismakijker. Die dingen zijn relatief goedkoop en als je een heel dure koopt, is het nog maar de vraag of hij werkelijk beter is. Eén ding is zeker: kijkers kunnen erg tegenvallen en dat geldt zowel voor de goedkope als voor de duurdere veldkijkers. Daar komt nog bij dat een precisie-instrument als een kijker vergeleken kan worden met de spreekwoordelijke ketting. Immers, die is even sterk als zijn zwakste schakel en dat gaat ook voor een kijker op. Een kijker is goed, als u hem goed vindt, maar waar moet u bij de aanschaf nu expliciet op letten? We zullen de belangrijkste punten eens toelichten.

Vergroting. Ideaal onder vrijwel alle omstandigheden zijn vergrotingen tussen 7x en ongeveer 12x. Een kijker met sterkere vergroting is in de hand nauwelijks meer stil te houden. Als u wilt weten of de opgegeven vergroting juist is, moet u de volgende proef nemen. Meet de objectief-diameter in mm. Deel dit getal door de vermelde vergroting en houd daarna de kijker op ca. 35 cm afstand van uw ogen. Meet dan de heldere vlek die op het oculair tevoorschijn komt. Als de afmeting klopt met het resultaat van de deling, is de vergroting hoogstwaarschijnlijk correct aangegeven.

Optiek. Als het heldere vlekje op het oculair werkelijk rond is en gelijkmatig van kleur, dus zonder grauwe floers, hebt u een aardige kijker te pakken. Koop hem, als de andere proeven ook goed verlopen.

Justeren of uitlijnen. Kijk nadat u de kijker voor uw ogen scherp hebt gesteld, naar een raamkozijn op een paar honderd meter afstand. Sluit eerst het ene oog en daarna het andere. Als het object in beide gevallen op zijn plaats blijft, zal de uitlijning correct zijn. Druk nu op beide oculair-ringen afzonderlijk. Zit daar weinig of geen speling in, dan is de kans groot dat de justering ook bij veelvuldig gebruik goed blijft.

Degelijkheid. Let op een degelijke bescherming van de lenzen door de oculair- en objectief-ringen. Let op de bekleding van de kijker: is die van goed materiaal en is dat goed op het metaal aangebracht? Let ook op de verbindingen van de beide kijkerhelften: speling is uit den boze. Is de kijker voldoende afgedicht?

Gezichtsveld en randscherpte. Kijk met de kijker in de verte en bepaal of de randen van het gezichtsveld goed helder en scherp zijn. Neem deze proef met meer kijkers van hetzelfde merk; de verschillen kunnen namelijk zeer groot zijn.

Beeldscherpte en kleurzwem. Deze begrippen behoeven nauwelijks toelichting. Als u door de kijker kijkt, moet het beeld helder en scherp kunnen worden ingesteld. Gele en blauwe kleurzwemen zijn eigenlijk niet te tolereren.

Lichtsterkte geometrisch. Kwadrateer de waarde van de uittredepupil, of deel de aangegeven vergroting door de objectiefbreedte. Als de uitkomst meer is dan 16 en 50 nadert, heeft u een goede lichtsterke kijker.

Gewicht. Dit is een volkomen persoonlijke kwestie. Kijkers met een gewicht van ca. 1.000 gram liggen goed stevig in de hand; het trillen door wind e.d. is hierbij veel minder dan bij lichtere kijkers.

Prijsindicatie. Ook onder de goedkope kijkers zitten uitstekende exemplaren; de dure zijn niet per definitie beter. De prijzen van Japanse en Russische kijkers en instrumenten uit Hong Kong zijn ongeveer achtmaal zo laag als die van de gerenommeerde Duitse merken.

Beste en/of betere kijker. De proef om onderscheid vast te stellen is uiterst eenvoudig. Kijk door de kijker met het blote oog en vouw de eventueel aanwezige rubbering uit of schroef de oculair-ring af. Observeer nu precies waar de grenzen van

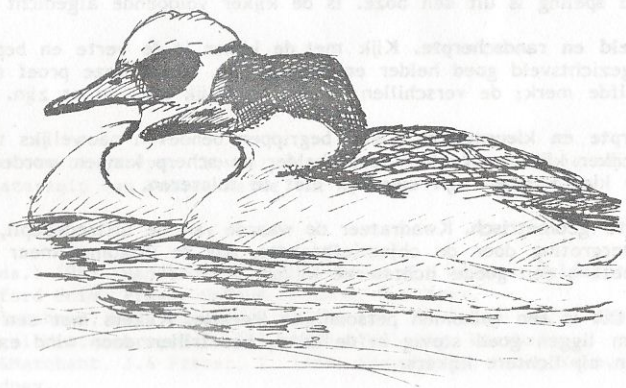
het gezichtsveld liggen. Dit gaat beter als u de kijker op een statief plaatst. Daarna zet u uw bril op of een neutrale zonnebril, stulpt de rubbering weer omhoog of schroeft de oculair-ring er weer op, en kijkt nogmaals naar hetzelfde beeld. Als nu de grenzen van het beeld precies hetzelfde zijn bij het gewapende oog als bij het ongewapende oog, heeft u de beste of de betere kijker te pakken. Wat ook heel belangrijk is, is het feit of u zonder vermoeidheid van de ogen urenlang onafgebroken door de kijker kunt kijken.

Prisma's. Geschroefde prisma's zijn altijd beter dan gelijmde of geklemde prisma's. U moet de optiekhandelaar vragen, welke bevestiging van de prisma's in de kijker is toegepast.

Veel succes bij de aanschaf van uw eerste of uw nieuwe kijker.

Herman N. Leys

Overgenomen uit Pennevluchten (VWG Wageningen)

VOGELTREK BIJ DE HONDSBOSSE ZEEWERING (11+12 okt)

Dit jaar werd er weer besloten om naar de Hondsbosse zeevering te gaan. Na het succes van vorig jaar leek het ons weer zeer de moeite waard.

Vrijdagavond is iedereen op plaats van bestemming nl. in Camperduin. Aanwezig zijn Jan Jacobs, William Verpoort, Menno Hornman, Louis Geraats, Edward Jans, Rob Hendriks en Raymond Pahlplatz. Leon Engels en Michiel van der Weide komen later. Het weer is niet echt goed voor zeetrek; er is weinig wind en veel bewolking, maar gelukkig regent het niet. Zaterdag s'morgens werd er van 6.50 tot 13.05 geteld, ondanks een slechte nachtrust door luidruchtige burens. Dit werd er in die tijd waargenomen:

Roodkeelduiker 4Z, "zeeduiker" 6N+13Z, Fuut 8N+8Z, Grauwe pijlstoetvogel 1N, Jan van Gent 207N+9Z, Aalscholver 6N+1Z, Blauwe Reiger 1Z, Rotgans 8N+15Z, Wintertaling 1N, Kuifeend 5N, Zwarte Zee-eend 72N+13Z, Middelste Zaagbek 4N, Steenloper 40N, Grote Jager 1N, Alk/Zeekoet 41N+6Z, strandleeuwerik 2Z.

Zondag werd er van 6.50 tot 11.00 geteld en werd er het volgende waargenomen:

Roodkeelduiker 1N, "zeeduiker" 2N+8Z, Fuut 42N+11Z, Jan van Gent 137N+35Z, Aalscholver 2N+5Z, Grauwe Gans 1Z, Rotgans 18N+21Z, Smient 1N, Kuifeend 1N+7Z, Tafeleend 1N, Luder 11N+3Z, Zwarte Zee-eend 135N+23Z, Brilduiker 3N+2Z, Middelste Zaagbek 12N+3Z, Kievit 1N+17Z, Wulp 7Z, Kleine Jager 1N, Drieteenmeeuw 1N, Grote Stern 2Z, "stern" 1N, Alk/Zeekoet 17N+6Z, Strandleeuwerik 2Oost.

De omgeving rond het huisje en paviljoen Minkema werd ook helemaal uitgekand. In de duinen werden o.a. verscheidene Spewers, een Vuurgoudhaantje, grote aantallen Zanlijsters, sijsjes, en Kepen gezien.

Langs de dijk en de Putten (Plassen net achter de dijk) zaten veel pleisterende vogels. Rond de Putten zaten veel Wintertalingen, Watersnippen, Kluten, Patrijzen en Smienten. In tegenstelling tot vorig jaar waren er weinig Bonte Strandlopers, Zilverplevieren, Rosse Grutto's en Bontbekplevieren.

Langs de dijk zaten voornamelijk zondagochtend wat pleisterende vogels (zondagochtend was er een behoorlijke zangvogeltrek) o.a. 2 sneeuwgorzen, 4 fraters, 100-den veldleeuwerikken en graspiepers, en een oeverpieper.

De polder achter de dijk werd dit jaar ook tweemaal doorkruist. Oorzaak hiervan was de aanwezigheid van een Renvogel. Na flink gezocht te hebben was er het volgende resultaat: geen Renvogel, wel 40 Goudplevieren, 6 Wulpen, 2 Oeverpiepers en een Groenpootruiter.

Al met al was het weer een gezellig kamp, ondanks de wat tegenvallende zee- en zangvogeltrek.

Raymond Pahlplatz,
Grave.

In dit artikel wil ik wat kwijt over vogelvangst, niet over jagers die voor hun plezier ganzen, snippen, eenden, Fazanten enz. afschieten om z.g.n. een goede wildstand in hun jachtterrein te behouden of te verkrijgen. (Laat dit over aan de natuurlijke vijanden zoals roofvogels. Deze krijgen hier echter de kans niet voor omdat deze concurrenten o.a. met hagel om zeep worden geholpen) Ik wil het nu hebben over de massale zangvogelvangst in het Rijk van Nijmegen. Ik kom hiertoe nadat ik hoorde dat de twee Pestvogels die op 17/18 januari in Groesbeek waren nu ook al weggevangen zijn. Op dezelfde plek zouden ook nog drie Noordepse Goudvinken gevangen zijn. De idioten die dit doen zijn niet het volk dat enkele Putters vangt ter aanvulling van eigen volière, maar puur op geld beluste handelaren. Wanneer te trektijden van de vogels weer beginnen zie je deze mensen? weer massaal de ziekte wet in duiken om de jacht op de gewilde soorten in te zetten. Alleen al in Groesbeek, dat overigens samen met Nijmegen als centrum van deze handel fungeert, zitten ongeveer 15 handelaren die puur voor het geld vogels vangen. In Groesbeek worden elk najaar ongeveer 300 Putters, 100 Goudvinken, en in goede jaren enkele duizenden Sijzen gevangen. Verder worden er in kleinere aantallen Kneuen, Groenlingen, Vinken, Kepen, Europese kanaries, Fraters, Appelvinken, Merels, Roodborsten, en Zanglijsters gevangen. Het afgelopen najaar zijn er ook nog eens duizenden Barm-sijzen gevangen. Deze vogels zouden op de zwarte markt voor één gulden per stuk verkocht zijn. Dat zegt dus al genoeg. Deze handelaren die alleen in guldens rekenen denken nog altijd dat het vangen van vogels geen invloed zou hebben op de populatie van een soort. Als ik dan bedenk dat in België, Frankrijk en Italië ook een ware jacht op de genoemde soorten wordt gehouden dan is het vreemd dat er nog altijd Putters vrij rondvliegen. Op die plaatsen waar we in het najaar zangertjes aantreffen daar is ook de vanger actief. Ik denk hierbij aan oude fabrieksterreinen, ruig begroeide terreintjes, grote tuinen, boomgaarden maar ook langs spoorlijnen afgelegen boerderijen, kleine achtertuintjes en zelfs gemeenteplantsoen. Er wordt veel gebruik gemaakt van mistnetten en slagnetten met daarbij lokkers die de gewenste soort in het net moet doen belanden. Verder gebruikt men lijnstokken en vishengels met aan de top daarvan een rubber slangetje waaraan vogellijm zit: op die manier worden o.a. Sijzen "gestoken". De kooien die als magazijn voor de verkregen vogels gelden worden vaak slecht schoon gemaakt, de uitwerpselen die ook in het voer terecht komen vormen zo een gemakkelijke infectiebron van allerlei ziektes en parasieten. Wil men ooit een eind aan deze gang van zaken krijgen zal men de boetes, die nu nog belachelijk laag zijn, op moeten schroeven. Ook een weekje in een kooi met tralies en een bakje voer zou wel helpen.

Waar moet dat heen met de vogels als ik denk aan de huidige sterk veranderende landbouwmethoden, de roofvogelvervolgning, de olie-lozingen, de wegenbouw, de giflozingen op onze grote rivieren en wat al niet meer. Hoe lang kunnen we nog genieten van de Roodborst-tapuit, het Paapje, de Torenvalk, de Oeverzwaluw, de Patrijs enz. ???

Jan Jacobs

Vergadering 30-1-1987

in de "Katrien" Gemeenschapsaccommodatie te Grave.

Aanwezig: Rob Gorissen, Rob Hendriks, Edward Jans, Kamil Spoelstra, Dik Heg, Mark Aarts, Jan Jacobs, Louis Geraets, Raymond Pahlplatz, William Verpoort, Johan Thissen, Michiel v/d Weide, Leon Engels, G. Toonen.

Slaapplaatsstellingen

Meeuwenslaapplaatsen

De telling van 27-12-1986 van de meeuwenslaapplaats op de Kraayenbergse Plassen bij Linden is mislukt, vanwege de té intensieve telmethode. De meeuwenslaapplaatsstelling bij de Kraayenbergse Plassen zal herhaald worden (als de plassen niet dichtgevroren zijn) op 21 februari 1987, aanvang om 16.00 uur. Verzamelen bij de kerk in Groot-Linden.

Kraaienslaapplaatsen

Het georganiseerd zoeken naar kraaienslaapplaatsen in het Land van Cuyk zal pas over 1 jaar plaatsvinden, is op de vergadering van 30-1-1987 besloten, dit vanwege de activiteiten t.b.v. het broedvogelonderzoek. Alle bekende kraaienslaapplaatsen en slaapplaatsen van overige soorten (zie: handboek vogelinventarisatie) kunnen aan Edward Jans worden doorgegeven.

Bekentelling

In februari 1987 zal door Dik Heg de Lage Raam op beekvogels geteld worden.

De volgende bekendtelling van het S.O.V. zal plaatsvinden in de periode van 6-8 Maart 1987. Voor het S.O.V. zullen dit winterhalfjaar alleen nog de Graafsche- en Lage Raam (mogelijk ook Hertogswetering) geteld worden.

Het verslag van de vorige bekendtelling vindt u verderop in deze nieuwsbrief.

Wintervogeltelling

De wintervogeltelling van 2-4 Januari 1987 is geslaagd te noemen.

Het gehele Land van Cuyk is geteld. Alle medewerkers hartelijk dank!

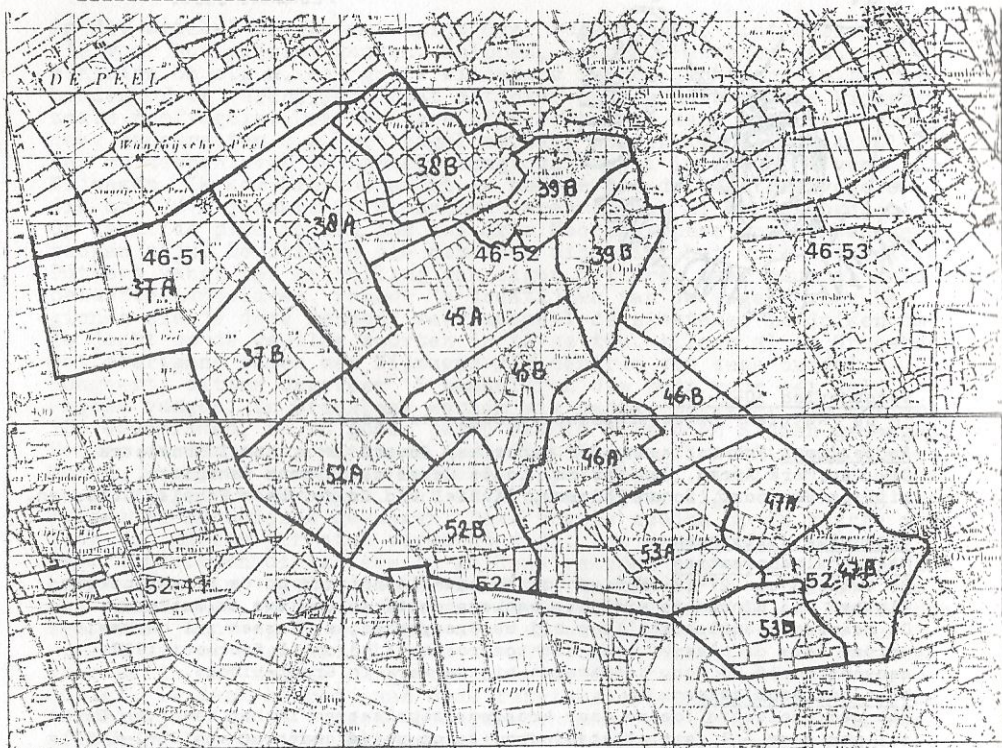
Het verslag van deze wintervogeltelling kunnen alle medewerkers rond oktober 1987 verwachten.

Publicatie

In het Vogeljaar (34 (6) 1986) staat een oproep van de Avifauna-werkgroep (p.298).

In de Gelderlander van 31 december 1986 is in het streeknieuws aandacht besteed aan de Werkgroep Avifauna Land van Cuyk. Op bladzijde 22/23 staat het artikel (zonder foto) afgedrukt.

Bijzondere soorten

Kaartje Onderzoeksgebied voor het broedvogelonderzoek van de Bijzondere soorten in 1987.

Op het kaartje staat aangegeven welk deel van het Land van Cuyk in 1987 op bijzondere soorten geïnventariseerd zal worden. De begrenzingen op het kaartje van de kleinere gebiedjes zijn dezelfde als die van de wintervogeltelgebieden, ook de nummering is hetzelfde. Hieronder volgt een lijst van soorten die t.b.v. het bijzondere soorten onderzoek geïnventariseerd worden. Soorten met een H ervoor worden door Dik Heg in het gehele onderzoeksgebied zoals op het kaartje staat aangegeven geïnventariseerd. Ditzelfde geldt voor soorten met een V ervoor, maar deze soorten worden door William Verpoort geïnventariseerd. De medewerkers aan het bijzondere soorten onderzoek hoeven géén rekening te houden met soorten met een V of een H ervoor. Ze hoeven bij hun bezoeken-regeling dus geen rekening met deze soorten te houden en dus hoeft een medewerker geen nachtbezoek te doen.

Kolonievogels:

H Aalscholver	H Kl.Mantalmeeuw	H Dwergstern
H Blauwe Reiger	H Zilvermeeuw	H Zwarte Stern
H Purperreiger	H Grote Stern	H Oeverzwaluw
H Lepelaar	H Visdief	H Roek
H Kokmeeuw	H Noordse Stern	
H Stormmeeuw		

Zeldzame broedvogels:

Georde Fuut	H Kwartelkoning	Kramsvogel
H Roerdomp	Kluut	Gr.Karakiet
H Woudaapje	Bontbekplevier	Klapekster
Ooievaar	Strandplevier	Bonte Kraai
Gr.Gans	Velduil	Keep
Pijlstaart	H Nachtzwaluw	Europese Kanarie
Krooneend	Ijsvogel	Ortolaan
V Bruine Kiek.	Draaihals	Grauwe Gors
V Blauwe Kiek.	Duinpieper	
V Grauwe Kiek.	Gr.G.Kwikstaart	
Korhoen	Rouwkwikstaart	
H Porseleinhoen	Paapje	

Schaarse broedvogels:

Dodaars	H Houtsnip	Wielewaal
Fuut	Wulp	Putter
Knobbelzwaan	Tureluur	Sijs
Bergeend	H Kerkuil	Barmsijs
Krakeend	H Steenuil	Kruisbek
Wintertaling	H Bosuil	Appelvink
Zomertaling	H Ransuil	Geelgors
Slobeend	Groene Specht	Canadese Gans
Tafeleend	Zwarte Specht	Nijlgans
Kuifeend	Kl.B.Specht	Casarca
Eidereend	Kuifleeuwerik	Manderijneend
V Wespandief	Boomleeuwerik	Halsbandparkiet
V Havik	Eng.G.Kwik.	
V Sperwer	Nachtgaaal	Scholekster
V Buizerd	Blauwborst	Grutto
V Torenavalk	Roodborsttapuit	H Gierzwaluw
V Boomvalk	Tapuit	H Huiszwaluw
Patrijs	H Spr.haanrietz.	Goudvink
H Kwartel	H Snor	
H Waterral	Rietzanger	
Kl.Plevier	Fluiter	
Kemphaan	Vuurgoudhaan	
Watersnip	Glanskop	

Wanneer er in het onderzoeksgebied door een inventariseerder een mogelijk broedgeval van een H of V soort geconstateerd wordt, kan deze inventariseerder het best dit even doorgeven aan Dik Heg of William Verpoort. Hieronder volgt een lijst met gebiedseenheden en inventariseerders. Deze personen zijn verantwoordelijk voor het gekozen deel en zorgen voor een bezoekschema welke gereed moet zijn op de vergadering van 27 februari a.s..

37 A / 37 B	- Rob Gorissen
38 A / 38 B	- Rob Hendriks
52 A / 52 B	- Edward Jans
45 A / 45 B	- Mark Aarts
39 A / 39 B	- ?
46 A / 46 B	- Jan Jacobs
53 A / 53 B	- Louis Geraets
47 A / 47 B	- Kamiel Spoelstra

Er wordt volgens de BSP-methode van SOVON gewerkt en dus volgens de BSP handleiding. Er zal worden gezorgd dat op de vergadering van 27-2 BSP handleidingen aanwezig zijn. Johan Thissen zal voor het kaartmateriaal (1:10.000 grijsdruk) zorgen. Uit deze 1:10.000 kaarten kunnen de inventarisatie-kaarten gemaakt worden. Op 27-2-1987 zullen de inventarisatie-kaarten gereed zijn. De medewerkers aan het bijzondere soorten onderzoek doen er goed aan de soortbeschrijvingen achterin het boek Vogelinventarisatie goed door te nemen.

Algemene soorten

De algemene soorten worden via steekproefgebieden geïnventariseerd. De vier steekproefgebieden worden zo gekozen dat ze representatief zijn voor een bepaald biotooptype. De gegevens verkregen uit de inventarisaties van de steekproefgebieden worden later weer gebruikt voor extrapolatie over het gehele Land van Cuyk. Na zes jaar broedvogelonderzoek hebben we gegevens van éénjarige inventarisaties van 24 verschillende steekproefgebieden, welke elk een biotooptype vertegenwoordigen. De steekproefgebieden bestaan dan ook uit een homogeen biotoopsamenstelling.

Hieronder volgen de steekproefgebieden met hun contactpersonen.

1. Heide Ullingse Bergen (bijz. biotoop)	; Johan Thissen
2. Staatsbossen St. Anthonis	; ?
3. Agrarisch gebied Overloonsche Vlak	; Dik Heg
4. Bebouwing Oploo	; Jan Jacobs

Ook deze contactpersonen dienen op de vergadering van 27-2 een bezoekschema gereed te hebben. De contactpersonen zijn er verantwoordelijk voor dat het steekproefgebied volgens het bezoekschema wordt geïnventariseerd. Natuurlijk kunnen ze daarbij ook andere mensen inschakelen. Ook zorgen de contactpersonen ervoor dat na afloop van het broedseizoen de gegevens worden uitgewerkt (soortkaarten maken, interpreteren van territoria enz.). De uiteindelijke gegevens worden naar Edward Jans gestuurd.

De contactpersoon moet vóór 27-2-1987 de uiteindelijke begrenzingen van zijn steekproefgebied weten. Voor kaartmateriaal wordt gezorgd (Johan Thissen).

De steekproefgebieden worden geïnventariseerd volgens de methode: uitgebreide territoriumkartering. Deze methode staat beschreven in het handboek vogelinventarisatie.

Mensen die meewerken aan het broedvogelonderzoek en niet in het bezit zijn van het handboek Vogelinventarisatie moeten contact opnemen met Edward Jans!

Nieuwe medewerker

G. Toonen, Tolschestraat 26, 5363 TC Velp
(voor adressenlijst van medewerkers zie: nieuwsbrief 3)

Menno Hornman, Groesbeekseweg 414, 6523 PP Nijmegen, Tel. 080-232595.
Jeroen Bultjes, Heyenseweg 82, 6591 HD Gennep, Tel. 08851-12374.

Correcties

In lijst van medewerkers in nieuwsbrief 3; Kamille Poelstra moet worden Kamil Spoelstra; telefoon-nummer van Michiel v/d Weide is 08891-1812.

	1	2	3	4	5	6	7
Dodaars		5	1	4		4	3
Bl. Reiger	1		5	2	3	6	8
W. Eend	2	20			15	188	5
Wintertaling		16				1	
Blauwe Kiek.						1	
Tafeleend		1					
Kolgens						(37)	(8)
Rietgans					(26)	(62)	
"Gans"					(37)	(12)	
Buizerd	5	2	12	1		8	3
Sperwer		1	3	(1)		4	1
Havik		1	1			1	
Torenvalk	1			1		1	
Patrijs			12	5			
Waterhoen	1	25	1	14	2	16	
Meerkoet		18			11		3
Kievit					38	(48)	
Watersnip				1	1	17	1
Witgatje				2		7	
Zilvermeeuw				(1)		(8)	2
Stormmeeuw			15	1	114	3	100
Kokmeeuw	55	6	120	(16)	78	354	53
	(12)			(191)		(93)	306
Holenduif	13	1	100	(2)	5	10	24
Houtduif	99	17	230	(58)	74	21	236
	(110)						
Turkse Tort.		1	1	3	2	64	
Gr. B. Specht					1	2	
Veldleeuw.	17	(19)	95	11	19	86	42
	(8)		(11)	(73)			
Graspieper			10	9	3	41	2
				(2)			
Witte Kwik.			(2)			8	2
Winterkoning		4	2		2	3	1
Heggemus		6		1		2	
Gr. Lijster	4	2	1	6	1	7	1
				(6)			
Kramsvogel	2	1	3		15		
Zanglijster		1					
Merel	6	13	17	3	6	17	8
Roodborst		6			1	1	
Koolmees	22	22	11	3	12	12	1
Pimpelmees	6	5	3			6	
Matkop	1	1			2	2	
Boomkruiper	1	1	1				
Geelgors	39		21	15		11	
				(3)			
Rietgors						7	
Knaeu			20	1			
				(1)			
Sijs		12		(1)			
Vink	11	10	28	29	4	25	2
				(8)			
Keep				(5)	1	2	
Ringmus	10	7	20	16			
	(47)		(25)	(37)			
Spreeuw	7	44	70	(3)	109	34	5
Barmsijs		1					
Goudvink		1					

Werkgroep gaat vogelbestand inventariseren

'Land van Cuijk nog witte vlek'

Door onze verslaggever

BEERS - „Wat het onderzoek naar vogels betreft is het Land van Cuijk een achtergebleven gebied. Gewoon een witte vlek op de kaart. Er zijn hier heel weinig vogelaars, die zich er intensief mee bezig hebben gehouden”.

Louis Geraets uit Beers kan met een vrij willekeurige greep in zijn rijk gevulde boekenkast onmiddellijk aantonen, dat er voor een echte vogelaar nog heel wat studieterrain braak ligt in het Land van Cuijk. Terwijl op de meeste plaatsen schatten aan gegevens over vogelbestand, -broedplaatsen en leefgewoonten bekend zijn, tonen de landkaartjes in diverse vogelboeken aan dat de regio zo ongeveer een vergeten gebied is.

Verrekijker

Geraets (38) houdt zich als pure liefhebber al jaren bezig met onderzoek naar alles wat te maken heeft met de vogels in de vrije natuur. Een echte vogelaar dus, die het liefst vóór zonsopgang op pad gaat, gewapend met een verrekijker en een notitieboekje. De Beerse naar is bestuurslid van de 220 leden tellende Vogelwerkgroep Rijk van Nijmegen en van de werkgroep Land van Cuijk, een zelfstandige afdeling met ongeveer zestig leden.

„We houden maandelijks excursies onder leiding van gidsen. Dat doen we in het Land van Cuijk, maar ook daarbuiten. Ook hebben we elke twee maanden onze clubavonden”, aldus Edward Jans (17) over enkele van de belangrijkste activiteiten van de vogelwerkgroep Land van Cuijk. Net als Geraets mag Edward Jans uit Gassel zich tot een van de enthousiaste vogelaars in de regio rekenen.

Vergissing

Edward Jans over 'zijn' werkterrein: „Landelijk gezien lijkt 't hier niet zo'n interessant gebied voor vogelaars, maar dat is juist een vergissing. Er is alleen nog veel te weinig systematisch onderzoek gedaan. Het Land van Cuijk is door zijn gevarieerdheid een heel boeiend gebied. We hebben bossen, uiterwaarden en bijvoorbeeld de Maasheggen. Die verscheidenheid maakt het extra aantrekkelijk”.

Als het aan de vogelwerkgroep ligt zal er dan ook serieus wat gedaan worden aan de 'witte vlek', die het Land van Cuijk is. Sinds een paar maanden is de werkgroep bezig met de voorbereidingen voor een vakkundige inventarisatie van het vogelbestand in de regio.

Zes jaar

„Door middel van een midwinter-telling proberen we te weten te komen welke soorten vogels hier huizen en in welke aantallen,” legt Geraets uit. „Dat doen we zes jaar achter elkaar, steeds in januari. De aantallen die geteld worden zijn natuurlijk relatief, maar als je dat zes jaar doet, valt er een lijn in te ontdekken”.

Om een goede inventaris van het vogelbestand in het Land van Cuijk te maken, kan de werkgroep echter niet volstaan met tellingen in de winter. Geraets: „Nee zeker niet. Vandaar dat we ook zomertellingen, zogenaamde beken-tellingen en tellingen van slaapplaatsen gaan houden. Ook de losse waarnemingen van de leden van de werkgroep worden in de gegevens verwerkt. Die geven vooral van de zeldzame vogelsoorten een mooi beeld”.

Voor de eerste midwinter-telling, begin januari, heeft de werkgroep het Land van Cuijk ingedeeld in 103 stukken van elk ongeveer 450 hectare. „Edward Jans: „Er is bij die indeling wel zoveel mogelijk rekening gehouden met landschappelijke grenzen, zoals wegen en houtwallen. Bosgebieden en grote stukken bebouwde kom slaan we bewust over”.

Correcties

„We gaan met zo'n 25 tellers drie dagen op pad. Iedere teller probeert zo goed mogelijk z'n gebied te doorkruisen. Alle gegevens worden opgetekend, maar er wordt wel onderscheid gemaakt tussen overvliegende en pleisterende vogels. Dat doen we om correcties te kunnen toepassen en te voorkomen dat grote groepen vogels dubbel geteld worden. Trouwens, niet alles wordt geteld. Soorten als mussen, mezen en winterkoninkjes slaan we over. Dat zou veel te intensief zijn. Zeldzame soorten uiteraard wel en vogels, die een mooi verspreidingsbeeld geven in de winter, zoals kraaien. Ook de gegevens van eenden- en ganzensoorten, roofvogels, meeuwen en kivi-ten worden genoteerd.

„Bij de zomertellingen gaan we juist weer heel anders te werk. Dan moet je de broedplaatsen en territoria gaan zoeken in een bepaald gebied. De uitkomsten van al die tellingen geven na zes jaar een goed beeld van het vogelbestand in het Land van Cuijk. We willen dat bundelen in een rapport of een boek, in samenwerking met Staatsbosbeheer. Ook wetenschappelijke instanties kunnen daar straks gebruik van maken.”

Werkgroep zoekt vogelaars

BEERS - De vogelwerkgroep Land van Cuijk is voor haar onderzoek naar het vogelbestand in de regio op zoek naar mensen, die in het verleden al eens pogingen in die richting hebben gedaan en hun ervaringen op schrift hebben gesteld.

Vogelaars, die de werkgroep aan gegevens kunnen helpen, worden verzocht contact op te nemen met een van de volgende adressen:

Louis Geraets, Burg. Van Raaystraat 27 in Beers, telefoon: 08850-20263 of Edward Jans, Schaarweg 13, Gassel, telefoon: 08860-75833.

Onbegrip

Dat vogelaars als Geraets en Jans bij de uitoefening van hun hobby meerdere malen op onbegrip stuiten, bevreedt beide liefhebbers, al zijn ze er intussen wel aan gewend geraakt. Geraets: „Je wordt met name door jagers nogal eens wantrouwend bekeken. Ik heb het zelfs wel eens meegemaakt, dat ze zich agressief opstellen. Je hebt een verrekijker bij je en dat geeft hen blijkbaar het idee, dat we ze begluren. Het enige wat wij doen is vogels bestuderen”.

	1	2	3	4	5	6	7
Zw.Kraai	65	29	175	123 (20)	119	87	38
Roek			50	73 (41)		6	
Kauw	22 (4)	6	100	24 (60)	138	36	36
Ekster		17	14	23 (12)	14	9	7
Vl.Gaai	4	4	2			5	

() = overvliegend

- Ottersgraaf (monding Graafse Raam - Milse weg, Beers); 28-12; Leon Engels.
- Afleidingskanaal-Molenbeek (hoeve Loobeek - Maas Vierlingsbeek); 27-12; Ton v/d Berg, Kamiel Spoelstra.
- St.Anthonisloop (monding Lage Raam - St. Anthonis); 28-12; Jan Jacobs
- Sambeekse Uitwatering (maas Sambeek - Oploo); 28-12; William Verpoort, Jeroen Bultjes.
- Hertogswetering (Maas Grave - Gemeentegrens Grave); 28-12; Rob Hendriks, Edward Jans.
- Lage Raam (Rijkevoort- Kammerberg, Tongelaar); 27-12; Louis Geraets, Jos Geraets.
- Graafsche Raam (Kammerberg, Tongelaar - Beersemaasweg, Escharen); 27-12; Louis Geraets, Jos Geraets.

Vastgestelde data

- 21 februari 1987 Meeuwenslaaplaatsstelling. Verzamelen om 16.00 uur bij de kerk in Groot-Linden.
- 27 februari 1987 Vergadering, 20.00 uur in de "Katrien" gemeenschaps-accomodatie, Brugstraat 13, Grave. (voor kaartje zie nieuwsbrief 4)
- 7 februari 1987 Rivierentelling
- 6-8 maart 1987 S.O.V. Bekentelling

Algemeen coördinator / Archief / Correspondentie adres:

Edward Jans, Schaarweg 13, 5438 AJ Gassel, Telefoon: 08860-75833

Trekellingen Nederrijk 1985/86

Inleiding

Er is geen maand in het jaar, of er trekken vogels over ons land. Het zal altijd een schitterend schouwspel blijven om de trek in al z'n groothed te zien passeren. Hiervoor is de maand oktober het meest geschikt. Grote aantallen Spreeuwen, Vinken en andere vogels aanvaarden de grote trek naar het zuiden. Dit is de periode van de grote herfsttrek.

In vroeger tijden dacht men nog dat de Huiszwaluwen de winter onder water, in de modder, doorbrachten. Zo ook dacht men dat de Koekoek in de wintermaanden in een Sperwer veranderde. Tegenwoordig weten we echter dat onze zomervogels naar het zuiden trekken (en dat er wintervogels uit het noorden aankomen), waarbij ze vaak honderden tot zelfs duizenden kilometers afleggen. We weten zelfs vrij precies waar elke vogel heentrekt.

Hoewel de trek in ons land niet zo massaal is, vooral in het binnenland, blijft het een zeer fraai verschijnsel. Nadat ik in 1983 en 1984 wat naar de trek had gekeken begon ik deze in 1985 te tellen. In dat jaar heb ik de nadruk gelegd op de roofvogeltrek. De meeste tellingen begonnen in de late ochtend of de middag. Er werd in dit jaar slechts twee maal een telling in de vroege ochtend gehouden, zodat de zangvogeltrek wat minder is. In 1986 werd er veel meer aandacht besteed aan de zangvogeltrek. Er werden veel meer vroege ochtendtellingen gehouden (zie tabel 3.)

Telwijze

Alle vogels die er maar verdacht werden te trekken danwel te zwerven werden geteld. Verder werd er genoteerd welke van de zestien windrichtingen ze opvlogen (zie **figuur 1.**). Van sommige (meeste zeldzame) soorten werd tevens de precieze tijd genoteerd waarop deze soort trekkend werd waargenomen. Als tijdsseenheid werd het kwartier genomen. Ik gebruikte een speciaal telformulier waarop alle gegevens opgeschreven konden worden, alsmede de algemene gegevens (datum, weer etc.). Dit was hetzelfde formulier als Dik Heg in 1983/84 tijdens zijn tellingen gebruikte (Heg, 1985)

Telpost

De telpost ligt ten NO van Groesbeek, achter het Canadees Kerkhof aan de Zevenheuvelenweg. De telpost ligt enkele honderden meters van het bos (het Nederrijk) op een heuveltop (60 meter boven NAP) aan de rand van een kleiner bosje. Vanaf de oostkant van dit kleinere bosje kan men vrijwel het gehele bekken van Groesbeek (tot aan het Reichswald) overzien, een groot deel van de Duffelt en de Nijmeegse heuvelrug vanaf de Wylerberg tot ongeveer Beek.

tabel 3a. Algemene gegevens trektellingen Nederrijk 1986

datum	teltijd	windri.	wkr.	bewolking(%)	neerslag etc.	temp.(°c)
16-8	5.50-8.20	ZW	1-3	10-60		10-12
18-8	8.25-10.55	NO	2-4	30-100		16-18
23-8	14.15-16.15	NW	2-4	40-80		18
30-8	6.14-8.44	NW	4	100	regen	12-14
6-9	9.00-11.30	W	1-3	100	heilig	17
13-9	6.38-11.38	O	1-3	10-60	heilig	5-16
21-9	12.30-13.30	W	2-3	70-90	heilig	18
26-9	9.15-11.15	NO	1-3	30		14-16
27-9	7.00-9.30	O	0-1	50-90	mist	6-14
5-10	8.45-11.15	W	1-3	10-40	heilig	10-12
8-10	14.00-15.00	W	1-3	60-80		14
25-10	6.50-9.20	ZW	3-5	40-80		6-8
26-10	14.00-15.30	W-NW	2-4	50-100	lichte regen	3-10
30-10	15.10-16.10	ZW	2-4	0-20		10
2-11	7.00-9.30	NW	3-5	10-70		2-6
3-11	14.30-15.30	NW	2	90-100		6
8-11	7.15-8.45	ZW	1-3	90-100		3-5
23-11	7.45-9.00	ZW	1-4	30-80		6-8

totaal getelde tijd: 37.15 uur

tabel 3b. Algemene gegevens trektellingen Nederrijk 1985

datum	teltijd	windr.	wkr.	bewolking(%)	neerslag etc.	temp.(°c)
6-9	10.45-12.15	WNW	3-5	30-80	regen	15
	14.50-16.20	NW	4-6	30-70		15
14-9	9.45-11.45	ZW	1-3	20-60	heilig	17
22-9	7.05-9.20	ZW-W	2-3	100	motregen	16
27-9	13.35-14.50	ONO	0-1	20-40	heilig	21
5-10	8.45-11.15	WZW	1-2	40-60	heilig	18-20
10-10	14.45-15.30	W	1-3	100		15
15-10	10.10-12.10	NNW	2-3	80-100	motregen	14
19-10	10.30-12.30	NNW-W	1-3	50-70		13
20-10	6.50-9.20	NO	0-1	30-50	mist	5-9
25-10	14.45-15.30	O	2-3	50-60	heilig	9
2-11	10.35-11.35	W	1-3	100	regen	8
3-11	11.45-13.00	W	1-3	30-40		8

totaal getelde tijd: 16.35 uur

Algemene Beschouwing

Zowel tijdens de trektellingen van 1985 als 1986 werden redelijke aantallen vogels gezien (zie tabel 1 en 2). Het aantal trekkende soorten lag in 1986 veel hoger als in 1985. Dit komt omdat er in 1986 dik duubel zoveel geteld werd en de tellingen over een veel langere periode werden uitgesmeerd. In tabel 4 staan de soorten bijelkaar die wel in 1985 maar niet in 1986 gezien werden (kolom 1) en de soorten die wel in 1986 maar niet in 1985 gezien werden (kolom 2).

tabel 4. Soorten wel waargenomen in 1985, maar niet in 1986 (kolom 1. "wel '85") en andersom (kolom 2. "wel '86")

kolom 1. wel '85	kolom 2. wel '86
Zwarte Stern	Blauwe Reiger, Ruigpootbuizerd, Blauwe Kiekendief, Slechtvalk, Zwarte Ruiters, Regenwulp, Grutto, Goudplevier, Witgatje, Watersnip, Stormmeeuw, Koekoek, Gierzwaluw, Grote Bonte Specht, Oeverzwaluw, Grote Gele Kwikstaart, Gekraagde Roodstaart, Staartmees, Goudhaantje, Boomkruiper, Goudvink, Barmsijs, Kruisbek, Heggemus, Ekster
Wilde Eend	
Zwarte Mees	
Appelvink	
Frater	

In zowel 1985 als 1986 werden kiekendieven gezien. In beide jaren de Bruine Kiekendief en in 1986 werd er ook een Blauwe gezien. De mooiste waarneming onder de roofvogels vond ik gegene van de Slechtvalk. Dit ♀ kwam dichtbij de telpost langs op maar enkele meters hoogte. Het aantal Boomvalken lag in 1986 een stuk hoger als in 1985. In 1985 werd slechts 1 ex. gezien en in 1986 werden 4 ex. waargenomen.

Eigenaardig is dat in 1985 98 Grauwe Ganzen werden waargenomen en in 1986 slechts 2 ex.

In 1986 verscheen de Ruigpootbuizerd als nieuwe roofvogelsoort. Deze trok al zeer vroeg. Er werd reeds op 13-9 1 ex. waargenomen.

Doordat in 1986 ook in augustus veel geteld werd, werden er veel meer steltlopers gezien als in 1985. Vooral de waarneming van 4 trekkende Regenwulpen is erg leuk. Deze soort is nog vrijwel nooit in Groesbeek waargenomen. Ook de waarneming van een Grutto is het noemen waard. De Grutto staat bekend als een vrijwel uitsluitende nachttrekker. De Wulp verscheen in 1986 massaal. Het was niet zo als in 1985 dat de Wulpen met argusogen werden gevolgd. In dit jaar streken deze eerst neer alvorens verder te vliegen. Deze werden sterk verdacht van voedseltrek, hoewel ze alle naar zuid trokken. In 1986 lag het anders. Slechts enkele Wulpen streken neer alvorens verder te trekken. Het grootste gedeelte trok gestaag door in zuid tot zuidwestelijke richting.

In beide jaren werd er één soort nooit geteld: De Kokmeeuw. Vrijwel elke telling vond er trek plaats in zowel noordelijke als zuidelijke richting. Dit was voor 99,9% voedseltrek.

De Tortelduif trok in 1986 in veel grotere aantallen als in 1985. Dit komt omdat de Tortelduif een vroege trekker is en half september al vaak uit ons landje is verdwenen. In 1985 begonnen de tellingen ook pas in sept. en in 1985 reeds in augustus.

tabel 1. Aantal trekkende vogels per soort per trektelling 1985

soort	6-9	14-9	22-9	27-9	5-10	10-10	15-10
Aalscholver		8					
Grauwe Gans							
Wilde Eend							2
Sperwer					1		1
Havik					2		
Buizerd	4				7	2	13
Wespendief	2						
Bruine Kiekendief		1					
Boomvalk					1		
Torenvalk							
Kievit	43	3	3	1		39	34
Wulp				2			
Zwarte Stern		1					
Holenduif		1					
Houtduif	19	23	11	16	5	25	1
Turkse Tortel							
Tortelduif		1					
Boomleeuwerik					2		
Veldleeuwerik			4	1	2		15
Boerenwaluw	198	112	38		14		
Huiswaluw	118	33	1				
Boompieper			3		35		3
Graspieper				1	184		33
Waterpieper							
Witte Kwikstaart		2	6	3	13		11
Gele Kwikstaart	3		3	4	1		
Merel			1				
Kramsvogel							
Koperwiek							43
Grote Lijster	18	34	19		10		1
Zanglijster	16	2			4		3
Zwarte Mees					3		
Koolmees							
Pimpelmees							2
Geelgors					4		2
Rietgors					2		1
Keep							2
Vink	2			4	614	1	24
Putter					3		
Sijs							5
Groenling				1	5		1
Appelvink							
Frater		1			6		
Kneu	3	15	5	2	86	1	12
Ringmus					1		
Spreeuw	174	126	1495	44	41		64
Roek							
Zwarte Kraai	4	5	2				1
Kauw		16					18
Totaal:	609	334	1596	79	1046	63	292

vervolg tabel 1.

soort	19-10	20-10	25-10	2-11	3-11	Totaal:
Aalscholver						8
Grauwe Gans	16	19			63	98
Wilde Eend						2
Sperwer	3		1	1	2	9
Havik	1					3
Buizerd	16		1		3	51
Bruine Kiekendief						1
Boomvalk						1
Wespendief						2
Torenvalk					1	1
Kievit	159			3	3	303
Wulp					14	16
Zwarte Stern						1
Holenduif	16	1				18
Houtduif		1	11	17	3	137
Turkse Tortel		44		1	4	49
Tortelduif						1
Boomleeuwerik	1					3
Veldleeuwerik	11	47		3	29	112
Boerenwaluw						362
Huiswaluw						152
Witte Kwikstaart	3	28				66
Gele Kwikstaart						11
Merel		1		1		3
Kramsvogel			3			3
Boompieper	2	3				46
Graspieper	13	28	1	7	2	274
Waterpieper	1					1
Koperwiek		5		2		50
Zanglijster						25
Grote Lijster		11				93
Zwarte Mees						3
Koolmees		1	4			5
Pimpelmees						2
Geelgors		2			3	11
Rietgors	1	2				6
Keep	1	21		32	4	60
Vink	19	119	5	27	27	342
Putter					3	6
Sijs	5	3		2		15
Groenling		2			2	11
Appelvink					1	1
Kneu	9	3	32			163
Ringmus	9	8				18
Spreeuw	65	17		127	460	2613
Roek		9		12	2	23
Zwarte Kraai						12
Kauw		21	2	65	12	134
Frater						7
Totaal:	356	396	60	363	590	5839

soorten: 49

tabel 2. Aantal trekkende vogels per soort per trektelling 1936

soort	16-8	18-8	23-8	30-8	6-9	13-9	21-9	26-9
Aalscholver	6	5		1				
Blauwe Reiger				1				
Grauwe Gans				1				
Sperwer		1	4			1	1	2
Havik								1
Buizerd		1	20			4	2	1
Ruigpootbuizerd						1		
Wespendief		2	3				1	
Bruine Kiekendief						1		
Blauwe Kiekendief								
Slechtvalk								
Boomvalk		1				3		
Torenvalk					1			
Goudplevier								
Kievit	3	16				3		1
Zwarte Ruiter				1				
Witgatje								
Wulp	13	7			16	32		16
Regenwulp				4				
Grutto		1						
Watersnip		1						
Stormmeeuw		1			1			
Holenduif	3	1		1	1	1		
Houtduif	16	10	5	5	17	15	5	
Turkse Torteel								2
Tortelduif	10	1	4	8		4		
Koekoek					1	1		
Gierzwaluw		3			1	1	1	
Grote Bonte Specht		1	1					
Boomleeuwerik								
Veldleeuwerik					1	1		35
Boerenzwaluw	31	23	258	9	109	244	50	1
Oeverzwaluw	7	1		20		3		
Huiszwaluw		26	173	33	52	62	34	3
Boompieper	4				1	6		7
Graspieper						2	1	32
Waterpieper								
Witte Kwikstaart	4					18	1	20
Gele Kwikstaart		3		7	3	4		7
Grote Gele Kwikstaart								1
Heggenus								
Goudhaantje							1	
Gekraagde Roodstaart					2			
Merel							2	1
Kramsvogel								2
Koperwiek							2	1
Zanglijster	32	1		1	2	5		3
Grote Lijster	56	36			3	51	2	
Staartmees								
Koolmees						1		27

	27-9	5-10	8-10	15-10	26-10	30-10	2-11	3-11	8-11	23-11	Totaal:
	4			4				1		1	20
											3
											2
				4	1						14
		2			1	1					5
		5	7	1	5	4	3	2	1	3	59
						1					2
											6
											1
											1
							1				1
				1							4
										1	2
						2					2
				12			646				691
											1
							1				1
	47	11	49	22	20		11		52	10	306
											4
											1
									1		2
	1		1		1						5
	4			1	1	2	2	2	1	1	21
	24	4	5	37	21	20	381	29	36	39	672
		7		3	1		9		7	4	38
											27
											2
											6
			1		1						4
	3	3						7			13
	1	110		6	1		45	4			204
		5									735
											31
											393
											13
	64	74	20	5			1				199
							3	2			5
	18	24	3	14							102
	2										26
											1
	9							2			3
											2
	1	7		11		3		7			32
	1			39	50	19	39	43	25	4	272
	1	5		151	229		26				417
	10										54
	1	2		3	11	14		3			132
				10							21
	1	1		1			3	6	1		41

vervolg tabel 2.

soort	16-8	18-8	23-8	30-8	6-9	13-9	21-9	26-9	27-9
Pimpelmees									
Boomkruiper						1			
Geelgors						5		8	3
Rietgors	3	1				1		3	
Keep								20	
Vink	12	8	1	8	44	23	31	98	102
Putter									
Sijs					1			1	
Groenling								5	4
Goudvink									
Barmsijs						2			
Kneu	4	22		1	3	5	2	35	27
Kruisbek									
Ringmus					1			4	11
Spreeuw	82	1	95	86	127	221	23	3	31
Ekster									
Roek								1	
Zwarte Kraai	1					1			
Kauw				2		2		4	7
69 soorten	287	179	569	188	386	727	159	391	382

De waarnemingen van de Turkse Tortel waren opmerkelijk. De Turkse Tortel is gewoonlijk geen trekvogel, maar zowel in 1985 als 1986 werd deze soort trekkend waargenomen.

De Gierzwaluw trok in 1986 nog vrij laat door. Op 21-9 kwam er nog 1 ex. langs.

De Grote Bonte Specht trok in 1986 ook opvallend. Er werden van deze soort 4 ex. gezien verspreid over de gehele periode.

De zwaluwen over het Nederrijk trokken op een vrij rare wijze. De Boeren- en de Huiszwaluw vlogen in aanzienlijke groepen achter de insecten aan om deze te vangen, verdwenen en kwamen later weer tevoorschijn.

De komst van de Gekraagde Roodstaart langs het Nederrijk was opvallend. In de ochtend van 6-9 kwamen er een ♂ en een ♀ langs. Deze vielen eerst in, zochten naar voedsel en trokken naar zuid.

Ook de Staartmees verdient een stukje tekst. Deze "standvogel" trok eind oktober/begin november met 21 ex. door. Ze werden hierbij vergezeld door Kool- en Pimpelmezen. Deze hadden alle een westelijke trekrichting.

Een vogel die zeer veelvuldig doortrok was de Geelgors. Meestal worden van deze vogel maar ± 10 trekkende ex. gezien (1985: 11 ex.) In 1986 trad er een dikke verdubbeling op van het aantal trekkende Geelgorzen (1986: ex!)

Ook de kraaiachtigen verdienen een stukje tekst. De trek van de Roek viel beide jaren erg tegen (in 1985 slechts 12 en in 1986 slechts 3 ex!). Zeer opvallend onder de kraaiachtigen was het zien van trekkende Eksters. Er komt bij deze vogel dus wel degelijk trek van betekenis voor! De voorbij trekkende Zwarte Kraaien zijn niet alle genoteerd. Heel wat van deze maakten een foerageerachtige indruk.

	5-10	8-10	25-10	26-10	30-10	2-11	3-11	8-11	23-11	Totaal:
			18	2	1	7	1	5		35
	1									1
	5		2			8	3		1	35
						1		1	1	11
			7		1	14		14	1	88
	31		247	143	40	20	8	51	57	1233
	334	6								1
			1						4	15
			1				8			16
			7							1
				1						82
									80	125
			4	11		2				1
					1					116
	49	7	26				7	11		3262
	101	313	162	113	1	148	110	535	1110	2
	2									3
			2							24
		1	5	8		8				191
	4		86	60		26				
	786	423	948	681	107	1411	235	761	1917	9895

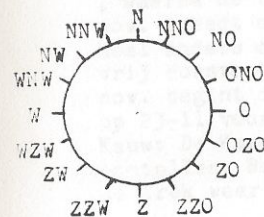
Het jaar 1986 was weer een invasiejaar van de Barmsijs. Deze verschenen in ons land rond half november, daarom het hoge aantal Barmsiizen op 23-11.

Trekspreiding

Voor elke vogelsoort is er een bepaalde periode in het najaar dat ze uit ons land verdwijnen of ons land op de trek passeren. De Tortelduif is bijv. veel eerder uit ons land verdwenen als de Boomleeuwerik.

In 1985 en 1986 werden de dagen waarop geteld werd gecombineerd, goed verspreid over het gehele najaar. Hierdoor is een vrij goed beeld gevormd van de periodes waarin een bepaalde vogelsoort wegtrekt. Van soorten die niet veel trekkend werden waargenomen (in zowel 1985 als 1986) is geen goed beeld te vormen, zie hiervoor tabel 1 en 2.

Buizerd: De Buizerd liet in beide jaren een zeer verschillende trekspreiding zien. In 1985 begon de trek langzaam over de periode toe te nemen en werd op 19-10 de trekpiek bereikt met 16 ex. Hierna loopt de trek terug met nog een vrij hoog aantal rond begin november. In 1986 werd de trekpiek al zeer vroeg, eind aug. vastgesteld! (23-8: 20 ex.). In de rest van de periode druppelt de trek na met een klein piekje op 8-10 (7 ex.).

figuur 1. Windroos

Kievit: De Kievit trok in beide jaren aardig door. Hoewel de gegevens uit beide jaren elkaar niet ondersteunen is er een trekpiek te zien tussen rond eind oktober. In 1986 was het tegen eind oktober/begin november vrij koud weer zodat de Kievit op 2-11 massaal doortrok met 646 ex. (groepen van 50 tot 175 ex.).

Wulp: De Wulp trok alleen in 1986 veel door, zodat ik me bij dit jaar zal houden. In 1986 begon de Wulp al in het begin van de periode goed door te trekken. We kunnen zeggen dat er eind september/begin oktober en rond begin november enkele kleine doortrekpiekjes te zien zijn.

Holenduif: De Holenduif trok over de gehele periode matig door. Op het einde van september is er een kleine doortrekpiek te zien.

Houtduif: De Houtduif begint in oktober pas goed te trekken. Er is een zeer duidelijke trekpiek te zien rond begin november. Op gunstige dagen kan er onder de Houtduif explosieve trek optreden. Zo'n dag was in 1986 2-11. Er trokken 381 ex. door.

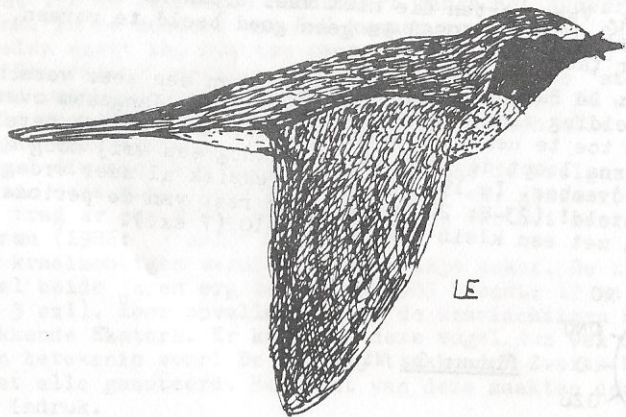
Veldleeuwerik: Ook de Veldleeuwerik kan op goede trekdagen massaal doortrekken. In 1985 lag deze dag op 20-10 en in 1986 was dit op 5-10. De soort begint begin september te trekken, waarna rond begin oktober de doortrekpiek wordt bereikt. In november kan ook nog een vrij groot aantal Veldleeuwerikken doortrekken. Ze kunnen hartje winter ook nog in ons land worden aangetroffen.

Boerenzwaluw: De Boerenzwaluw begint in augustus al te trekken. Het is niet altijd duidelijk geweest of ze alleen maar rondvlogen of ook echt trokken. Tussen eind augustus en half september bereikt de Boerenzwaluw zijn trekpiek, waarna begin oktober nog enkele achterblijvers passeren.

Huiszwaluw: De Huiszwaluw laat ongeveer hetzelfde beeld zien als de Boerenzwaluw, maar de trekpiek loopt tot begin september en bij de Huiszwaluw resten de laatste reeds rond eind september.

Oeverzwaluw: De Oeverzwaluw verlaat ons land vooral in augustus. In september volgen nog enkele achterblijvers. De trekpiek werd bereikt rond eind augustus.

Graspieper: Het aantal trekkende Graspiepers viel op het Nederrijk erg tegen. De trek komt rond midden-sept. op gang, waarna begin-okt.

LE

de trekpiek optreedt. In de maand november stagneert de trek tot vrijwel nul.

Gele Kwikstaart: De Gele Kwikstaart trekt reeds in augustus. Eind aug. en eind sept. trekt deze het meest. In oktober vliegen de laatste vogels ons land voorbij.

Witte Kwikstaart: De Witte Kwikstaart begint reeds in augustus in klein aantal te trekken, maar in sept. komt de trek pas echt op gang. In de maand oktober wordt de trekpiek bereikt (1985: eind okt., 1986: begin okt.). Hierna loopt de trek zeer snel terug tot vrijwel nul in november.

Merel: De Merel trok in 1986 in redelijke aantallen door. In 1985 werden slechts enkele Merels gezien (3 ex.). De Merel begint eind september te trekken, waarna rond eind okt. de meeste passeren. In november passeren er nog enkele.

Kramsvogel: De Kramsvogel begint eind september te trekken. Eind okt. komen de meeste aantallen langs. Tot midden nov. loop de trek nog goed door.

Koperwiek: Op het einde van sept. beginnen de eerste Koperwieken te trekken, waarna eind okt. een grote trekpiek optreedt. Hierna stort de trek werkelijk in.

Zanglijster: De Zanglijster had in zowel in 1985 als 1986 tijdens de allereerste trektelling de trekpiek. Dit was half augustus en begin september. Hierna houdt de trek aan tot half oktober.

Grote Lijster: De Grote Lijster trok in 1986 tijdens de eerste telling ook met het hoogste aantal. Verder is er in beide jaren rond half sept. ook een doortrekpiek te zien. Hierna vindt er tot begin nov. nog redelijke doortrekplaats.

Geelgors: De Geelgors trok in 1986 vrij massaal ten opzichte van 1985. Deze begint eind september te trekken, waarna eind sept./begin okt. een trekpiek optreedt. Begin nov. is er ook weer een opleving te zien van het aantal doortrekkende Geelgorzen.

Keep: De Keep begint eind sept. al goed te trekken. Begin okt. treedt dan een trekpiek op, waarna de trek tot eind november doorloopt. Begin nov. liet in 1985 ook een trekpiek zien.

Vink: De Vink trekt over de gehele periode goed door. In beide jaren is er begin okt. de trekpiek te zien. Eind okt. komen er ook weer meerdere Vinken langs. In nov. passeren dan nog de laatste, redelijke aantallen.

Ringmus: De Ringmus trok in 1986 in grote aantallen door over de gehele periode. De trek komt begin sept. op gang, waarna rond begin okt. de trekpiek wordt bereikt. Hierna trekt deze tot begin nov. in redelijke aantallen door.

Spreeuw: In beide jaren laat de Spreeuw een zeer verschillend trekverloop zien. In 1985 begint de Spreeuw in het begin al goed te trekken. Eind sept. passeren er reeds de meeste (22-9: 1495 ex.), waarna de trek doorloopt tot het einde van de periode. Begin nov. treedt er ook weer een klein piekje op. In 1986 liep de trek heel anders dan in 1985. Over de gehele periode blijft de trek vrij constant, met mogelijk een klein piekje rond begin okt., in nov. begint de trek ineens toe te nemen met het grootste aantal op 23-11 vooraf gegaan door een klein piekje op 8-11.

Kauw: De Kauw passeert in augustus voor het eerst in kleine aantallen. Rond eind okt./begin nov. wordt de piek bereikt, waarna de trek weer snel afneemt.

De trek in het verloop van de dag

Iedere soort heeft een bepaalde periode van de dag dat deze het meeste doortrekt. De meeste zangvogels hebben de vroege ochtenduren als favoriete periode, terwijl roofvogels eerst voldoende thermiek ^{afwachte} alvorens te gaan trekken. Deze trekken ook pas in de middaguren.

Een algemene uitspraak valt alleen te doen over 1986 en dan nog alleen over de tellingen in de vroege ochtend. Deze werden altijd op dezelfde tijden ten opzichte van zonsopkomst gehouden. Hierdoor kon er een algemeen beeld worden geschapen wanneer een soort het meeste trekt op een ochtend. Door van alle 1^e, 2^e etc. kwartieren het aantal trekkende vogels per soort op te tellen zie je in welk kwartier een bepaalde vogelsoort het meest trekt. Deze "kwartieren met max. trek" staan vermeld in tabel 5.

tabel 5. Kwartier met de meeste ochtendtrek per soort in 1986

soort	zonsopkomst									
	1 ^e	2 ^e	3 ^e	4 ^e	5 ^e	6 ^e	7 ^e	8 ^e	9 ^e	10 ^e
Kievit				x						
Wulp		x								
Holenduif		x								
Houtduif				x						
Turkse Tortel				x						
Tortelduif					x					
Veldleeuwerik					x					
Boerenzwaluw				x						
Huiszwaluw									x	
Oeverzwaluw					x					
Boompleper					x					
Graspieper							x			
Witte Kwikstaart						x				
Gele Kwikstaart									x	
Kramsvogel									x	
Koperwiek										x
Zanglijster					x					
Grote Lijster					x					
Geelgors						x				
Keep			x							
Vink			x							
Barmsijs	x									
Kneu										x
Ringmus										x
Spreeuw		x								
Kauw							x			

Alle steltlopers trokken over het algemeen vroeg in de ochtend. De Regenwulpen passeerden op + 13 min. Het Witgatje passeerde op - 4 min. Zo ook verscheen er één Watersnip op + 19 min. Soorten die in een 1e kwartier (tussen -30 en -15 minuten) max. trekken zijn zeer vroege trekkers. Soorten die in het 9e kwartier (tussen + 90 en + 105 min.) max. trekken zijn uitgesproken latertrekkers.

Meestal hebben soorten op het einde van de dag tijdens de zg. avondtrek, deze is vaak minder dan de ochtendtrek, ook een periode van meer trek.

Trekrichting

Bij iedere vogelsoort is er een trekrichting die de voorkeur heeft (in de richting van de winterkwartieren). Deze richting is in ons land meest zuid tot zuidwest. Dit gaat in de richting van de wintergebieden in Zuid-Engeland, Frankrijk en verder.

Voor de roofvogels op het Nederrijk lag het iets anders. Deze kwamen eerst vrij laag afgegleden vanaf het Reichswald, in W-richting, waarna vrijwel recht boven de telpost, tegen de heuvelrug hoogte werd gewonnen. De roofvogels zeilden op de thermiek tot grote hoogte en dreven daarna af in Z tot ZW-richting.

Vrijwel alle zangvogels hadden op het Nederrijk een W-trekrichting. Deze zoeken de veiligheid van het bos om over heen te trekken en bij in te verdwijnen in plaats van de open gebieden als de Duffelt en het bekken van Groesbeek. De Winken bijv. langs in ZW-richting. Boven de telpost en het bos werd de koers veranderd en werd een W-richting over de lijnen van het bos aangehouden.

In tabel 6 (1985) en tabel 7 (1986) staat het procentueel aandeel trek per trekrichting per soort uitgezet. De trekrichting met de meeste procenten is de hoofdtrekrichting van die soort.

De Aalscholver had zowel noordelijke als zuidelijke trekrichtingen. Dit zal waarschijnlijk te maken hebben met de geregelde tochten tussen Maas en Waal (Ooypolder).

De Buizerd had een meest W of Z-trekrichting. Deze maakte zeer veelvuldig gebruik van de aanwezige thermiek op de heuvelrug. Bij slecht weer en weinig thermiek kwam er weinig trek voor. Na het hoogte winnen zeilt de Buizerd af in zijn richting.

Alle steltlopers volgden een Z tot ZW-trekrichting en vermeden de bossen. Ze trokken door het bekken van Groesbeek.

De Houtduif heeft nogal vaak te trekken in O-richting. Dit komt waarschijnlijk door de aantrekking van de Duitse voedselgebieden. Maar als de Houtduif eenmaal echt op trek is wordt het de richting Z tot ZW.

De Tortelduif is een echte trekker die naar zijn wintergebieden trekt en de richting Z-ZW aanhoudt.

De zwaluwen trokken meestal laag over de grond, omdat hier het meeste voedsel aanwezig is, in allerlei richtingen tussen W en Z. Ze meden hierbij zoveel mogelijk het bos.

De Veldleeuwerik trok vooral in W-richting omdat op 5-10 52% van alle trek in W-richting passeerde.

De Geelgors had ook een sterke neiging om naar het oosten te trekken, aangetrokken door de Duitse voedselgebieden. (Heg, 1985/Visser, 1984).

Vink, Keep, Sijs en andere soorten bleven het liefst boven de veiligheid van het bos en houden een meer W-richting aan en trekken over de beboste heuvelrug. Dit geldt ook voor soorten als Kramsvogel en Koperwiek.

De Spreeuw had een meest Z-trekrichting en meed toch ook aardig wat keren de bossen. Maar van stuwing als bij bv. Vink, Kneu e.d. en als bij de roofvogels was bij de Spreeuw geen sprake.

soort	W	WZW	ZW	ZZW	Z	ZZO	ZO	OZO	O	rest:
aalscholver		100								
grauwe gans			7347		2653					
wilde eend									100(NW)	
sperwer	4444		2222		2222				1112	
havik	3333				6667					
buizerd	4091	227	681		3865				227	909
wespendief										100(WNW)
br.kiek.					100					
boomvalk			100							
terenvalk	100									
kievit	631	99	3354	1534	2428				096	1596(N)
wulp					100					
zw.stern					100					
holenduif					100					
houtduif	2797		909	21	1748	28			14	3916
t.tortel					8776		102		204	
tortel					100					
boomleeuw.				6667	3333					
veldleeuw.	4818	09	2364	909	1819					
boerenzw.	6183	038	29	496	333					
huizwaluw	6337	891	396	495	1881					
boompiep.	249	449	302							
graspiep.	4486	603	4503	106	302					
waterpiep.		100								
witte kwik	4848	152	50							
gele kwik.	7273	909	1818							
merel	3333		3334						3333	
kramsvogel										100(N)
koperwiek	80		25		125				5	
zanglijst.	16		4	64	4					12(N)
gr.lijster	8065		43		107					1398(WNW)
zw.mees	100									
koolmees	20		80							
pimpelmees	100									
geelgors	6364		2727		909					
rietgors	1667		6667	1666						
keep	2881	1186	847		1525					3561(NW)
vink	6512		2256	038	115	423			051	605
putter					100					
sijs	4545		1818							3637(NW)
groenling	60		30							10(NW)
frater			8571							1429(N)
appelvink					100					
kneu	5176	47	3353	059	47				176	296(NO)
ringmus	556		4444							50(N)
spreeuw	2667		5044	211	1931	016	008			123(N)
roek	4545		1818							3637(NW)
zw.kraai	1667				50	833			1667	25(NNW)
kauw	075		3637		4104		149			2015(NW)

tabel 6. Procentueel aandeel trek per trekrichting per soort 1985

tabel 7. Procentueel aandeel trek per trekrichting per soort 1986, trekrichtingen tussen W (via N) en O staan opgeteld onder de kolom "rest".

soort	W	WZW	ZW	ZZW	Z	ZZO	ZO	OZO	O	rest
Aalscholver	400		1600		72					8
Blauwe Reiger					3333					6667 (N)
Grauwe Gans					100					
Sperwer	7142				1429					1429 (NW)
Havik	40		40		20					
Buizerd	1864		1186		6441			169		34 (N)
Ruigpootbuizerd	50				50					
Wespendief	6667				1667					1666 (NO)
Bruine Kiek.					100					
Blauwe Kiek.	100									
Slechtvalk	100									
Boomvalk					75					25 (N)
Torenvalk					50					50 (N)
Goudplevier										100 (N)
Kievit	2423		7121		441					915 (N)
Zwarte Ruiter					100					
Witgatje										100 (N)
Wulp	098		1013		6831	1471			033	556 (N)
Regenwulp	100									
Grutto					100					
Watersnip					50					50 (N)
Stormmeeuw					60					40
Holenduif	467			953	3809					3333
Houtduif	2827	223		402	2113	029	029	015	551	142
Turkse Tortel	1316			3421	2368					2895
Tortelduif				3333	6297					37 (N)
Koekoek	50									50 (N)
Gierzwaluw				3333	50					1667 (NO)
Gr. Bonte Specht	25		25		25					25
Boomleeuerik	4616			5385						
Veldleeuwerik	5735			2696	1324					245
Boerenzwaluw	5293			1537	2395				04	082
Huiszwaluw	4809	076		1196	3282				025	254
Oeverzwaluw	6452				645			645		2258
Boompieper	4493	1111		556	2728					1112
Graspieper	5025	2		2513	05					101
Waterpieper	60			40	2111					05 (NO)
Witte Kwikst.	3265	306	1122	102	1939					2858
Gele Kwikstaart	2308	1923		4615	1154					408
G.G.Kwikstaart	100									
Heggenus	1111			1111	6667					1111
Goudhaantje	6667				3333					
Gekr. Roodst.					100					
Merel	50				938					125
Kramsvogel	1833		25		4816					147
Koperwiek	5372			3909	479					096
Zanglijster	1111	371		1296	7222					144
Grote Lijster	3022	1923	219	219	1813	219	165	219	1923	100 (N)

vervolg tabel 7.

soort	W	WZW	ZW	ZZW	Z	ZZO	ZO	OZO	O	rest
Staartmees	100									
Koolmees	7561		2195							244 (N)
Pimpelmees	6857		20		286					
Boomkruiper	100									
Geelgors	20		857		2857				2286	20
Rietgors	5455		2727		909					209 (NO)
Keep	75		1023		1023				454	
Vink	5307	0,07	14,76	0,41	1955		0,32	0,16	223	252
Putter					100					
Sijs	1875		3125						125	375 (N)
Groenling	875				125					
Goudvink	100									
Barmsijs	2073		6464						1219	244 (NO)
Kneu	488		48	16	134				192	72
Kruisbek	100									
Ringans	5043	0,87	3391		435					1044
Spreeuw	1196	0,67	7,85	2,82	6741	0,22	1,16		392	399
Ekster	100									
Roek	3333				6667					
Zwarte Kraai	6538		1924		1538					
Kauw	6911		2094		733					262 (N)

NB Achter "rest" is tussen haakjes een trekrichting aangegeven, wanneer dat daar de enige trekrichting onder "rest" was.

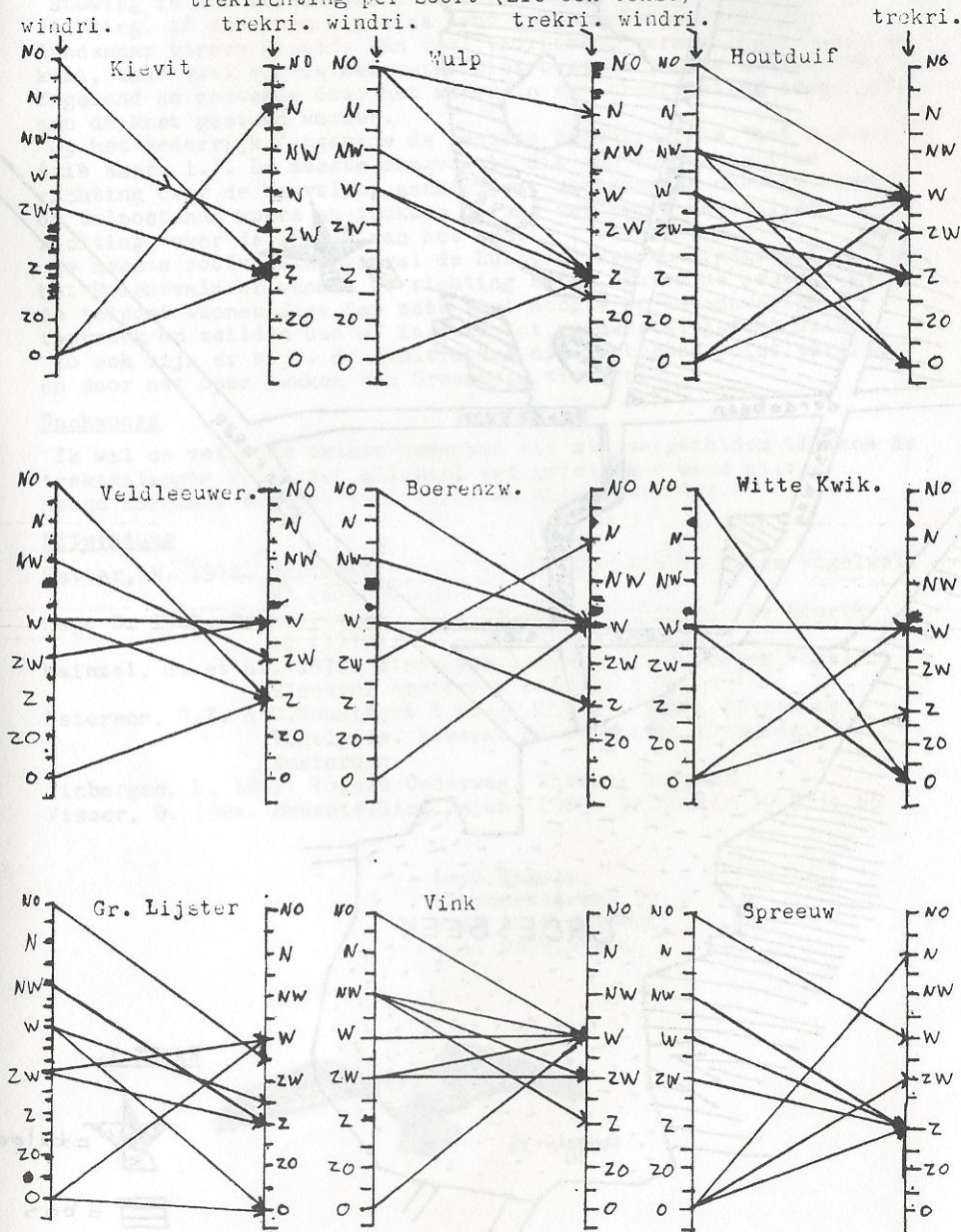
De trekrichting waar een soort op een dag het meest heentrekt verschilt per trek telling. Bij een sterke wind van bijv. opzij heeft een vogel vaak de neiging van zijn rechte koers af te "waaien". Een trekvogel probeert altijd zijn voorkeurstrekrichting naar zijn winterkwartier te volgen.

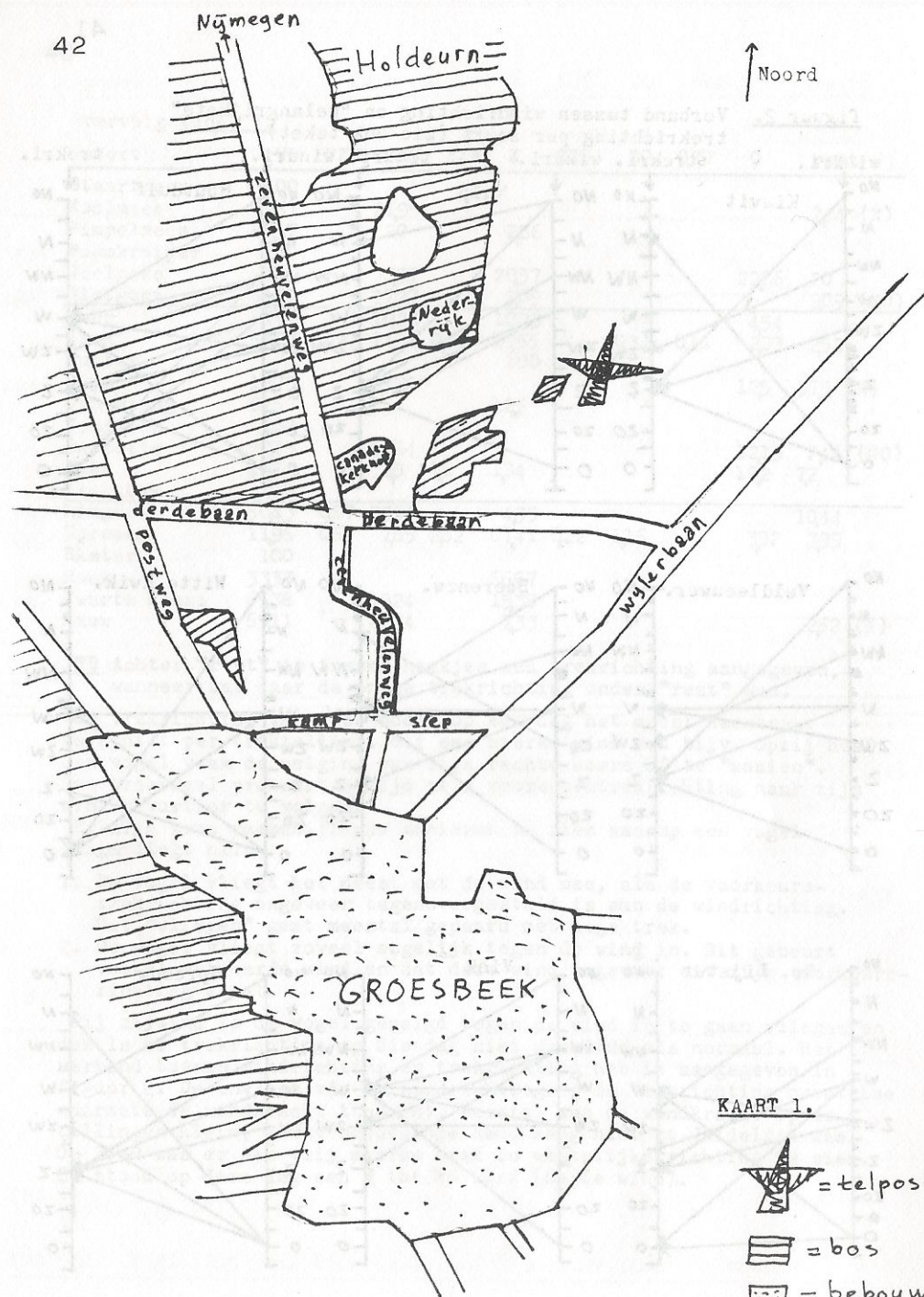
Er zijn twee verschillende manieren te zien waarop een vogel langsvliegt nl.:

1. De vogel vliegt het meest met de wind mee, als de voorkeurstrekrichting ongeveer tegenovergesteld is aan de windrichting. Dit "vliegen" gaat meestal gepaard met hoge trek.
2. De vogel vliegt zoveel mogelijk tegen de wind in. Dit gebeurt vooral met harde wind en dat deze wind ongeveer uit zijn voorkeursrichting staat.

Bij zijwind is de vogel geneigd tegen de wind in te gaan vliegen en dan is de trekrichting op die dag niet dezelfde als normaal. Het verband tussen windrichting en trekrichting heb ik aangegeven in figuur 2. De invloed van de windrichting op de trekrichting neemt toe naarmate de windkracht toeneemt. Meestal was de windkracht op de tellingen klein, zodat onderlinge samenhang niet zo duidelijk was. Op 30-8 was er een vrij sterke trek in westelijke richting te zien. Er stond op deze dag een W tot NW wind (harde wind).

figuur 2. Verband tussen windrichting en "belangrijkste" trekrichting per soort (zie ook tekst)

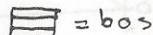

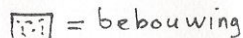
KAART 1.

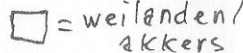
= telpost

= bos

= bebouwing

= weilanden/
akkersStuwings

Stuwings is het verschijnsel waarbij vogels in een bepaalde richting, of door een bepaalde baan d.m.v. elementen in het landschap worden geleid. Een veel voorkomend verschijnsel langs de kust, waar veel vogels het water niet over durven te steken naar Engeland en zodoende door het water in een trekrichting evenwijdig aan de kust gestuwd worden.

Op het Nederrijk fungeerde de beboste heuvelrug als "het element" (zie kaart 1.). De meeste zangvogels die een zuidwestelijke richting over de heuvelrug aanhielden, veranderden meestal boven de telpost hun koers en trokken hierna verder in westelijke richting, over de lijnen van het bos.

De meeste roofvogels (vooral de Buijerd) kwamen afgeleden vanuit het Reichswald of vanuit de richting Elten. Boven de heuvelrug en de telpost wonnen deze dan zeer veel hoogte op de aanwezige thermiek en zeilden dan af in zuid tot zuidwestelijke richting.

Zo ook zijn er bijv. de steltlopers die de bossen juist vermijden en door het open bekken van Groesbeek trekken.

Dankwoord

Ik wil de volgende mensen bedanken die mij vergezelden tijdens de trektellingen zodat het allemaal wat gezelliger werd nl.:
Menno Hornman, Michiel v.d. Weide en Minne Feenstra.

Literatuur

- Gatter, W. 1976. Feldkennzeichen ziehender Passeres. Die Vogelwelt 97 (6): 201-207
 Heg, D. 1985. Trektellingen Maas Groeningen 1983/84. De Mourik 11 (1): 12-36
 Heinzel, H. et al. 1972. Elseviers Gids van de Europese Vogels. Elsevier Amsterdam/Brussel
 Peterson, R.T. & G.Mountfort & P.A.D.Hollom. 1984. Petersons Vogelgids. bewerkt door J.Kist. Elsevier, Amsterdam
 Tinbergen, L. 1962. Vogels Onderweg. Thieme, Zutphen
 Visser, D. 1984. Bekentelling najaar 1983. De Mourik 10 (3): 65

Leon Engels
 Schubertstraat 12
 6561 EN Groesbeek
 tel. 08891-3401

de ruigpoot

RECTIFICATIE

In het artikel van de bekendtellingen in Groesbeek (Mourik 12 (2)) en het artikel van de najaarstrektellingen 1985 (Mourik 12 (5)) zijn grote optelfouten ontstaan. Dit komt door mijn snelle manier van werken en de hierbij gepaard gaande nochalance. Ik zal in de toekomst er op letten dat het niet weer gebeurd.

Leon Engels
Groesbeek

artikel bekendtellingen Groesbeek

optellingen per dag

	was	moet zijn		was	moet zijn
8-3	497	437 ex.	13-9	283	261 ex.
5-4	220	190	4-10	222	192
11-5	125	128	2-11	530	527
7-6	249	246	5-12	276	273
15-7	334	285	12-1	497	514
6-8	106	97	12-2	613	610

artikel najaartrektellingen 1985

Nederrijk totalen per teldag:

	was	moet zijn		was	moet zijn
5-10	1053	1032 ex.	25-10	59	60
10-10	69	68	2-11	328	366
15-10	300	292	3-11	592	585

totalen per soort:

	was	moet zijn		was	moet zijn
Zanglijster	23	25 ex.	Groenling	11	9
Geelgors	11	12	Kneu	167	168

Alles bijelkaar geeft dan een totaal van 6249 trekkende vogels.

Vagevuur totalen per teldag:

	was	moet zijn		was	moet zijn
25-7	195	190 ex.	18-10	363	364 ex.
24-3	232	226	20-10	1239	1245
22-9	909	999	Alles bijelkaar geeft dat een totaal van		
6-10	535	536	<u>8522</u> trekkende vogels		
15-10	544	542			

totalen per soort:

	was	moet zijn		was	moet zijn
Buizerd	12	21 ex.	Kneu	212	343 ex.
Houtduif	721	729	Ringmus	16	29
Holenduif	17	18	Spreeuw	2066	2048
Veldleeuwerik	19	34	Zwarte Kraai	35	30
Koperwiek	849	1175			
Rietgors	38	42			
Vink	1310	1673			
Keep	626	625			

Aanwijzingen bij het schrijven van bijdragen voor "de Mourik"

Kopij wordt bij voorkeur getypt geleverd, dit in verband met een snelle verwerking van de stukjes.

Wanneer U zelf typt: een duidelijke, scherpe letter; dus geen versleten lint, machine schoonmaken en bij voorkeur een wegwerp-carbonlint gebruiken. Tikken op gewone A4-velen, kantlijn links en rechts 2 cm., onder en boven 2,5 cm.; dicht open typen (regelstelling 1).

Langere artikelen worden bij voorkeur in verschillende hoofdstukjes verdeeld, dit i.v.m. de leesbaarheid. Bij het weergeven van onderzoeksresultaten is een goede indeling: Inleiding, Methode, Resultaten, Discussie (of Bespreking), Literatuur.

Wanneer literatuurgegevens verwerkt worden moet altijd de bron worden aangegeven. In de tekst gebeurt dit door het vermelden van schrijver(s) en jaartal van publicatie, voorbeeld: (Brouwer et.al. 1985). Onder het hoofdstukje "Literatuur"

wordt de bron vervolgens nader omschreven, zoals in onderstaande voorbeelden:

Brouwer, P. & Gorissen, R. & Hagemeyer, W. & Helmer, W. 1985. Vogels van de Ooijpolder. VWC Rijk van Nijmegen en omstreken. O.M.van Hoorn, Nijmegen.

van Swaay, C. 1985. De Rode en Zwarte Wouw (*Milvus milvus* en *Milvus migrans*) in het Rijk van Nijmegen. de Mourik 11 (2): 52-62.

(bij boeken dus uitgever en plaats van uitgave; bij bladen eerst jaargang, dan nummer en de bladzijden waarover het artikel loopt).

Wanneer U tabellen en figuren in Uw artikel plaatst: voorzie elke tabel en figuur van een nummer (tabel 1, 2 etc.; figuur 1, 2 etc.) zodat U makkelijk in de tekst naar een tabel of figuur kunt verwijzen. Voorts moet elke figuur en tabel voorzien zijn van een korte maar duidelijke verklarende tekst, zodat de lezer weet waar de tabel of figuur over gaat.

Soortnamen van vogels worden altijd met een hoofdletter gespeld, dus Zwarte Zeeëend, Koolmees etc.. Soort- of familiegroepen echter steeds met een kleine letter, dus eenden, zeeëenden, mezen. Wetenschappelijke namen worden met een hoofdletter en vervolgens met een kleine letter geschreven, dus *Athene noctua*, *Turdus torquatus* (bij de eerste keer is het gebruikelijk om de naamgever te vermelden: *Turdus torquatus* (L.), "L." staat voor Linnaeus).

Voorts is de redactie altijd bereid U bij te staan, onder andere bij het verzamelen van literatuur- en archiefgegevens.

Aanwijzingen bij het maken van illustraties

Pentekeningen met Oost-Indische inkt op wit papier of transparant. Bij voorkeur ongeveer 1,5 tot 2 maal de grootte waarop ze afgedrukt moeten worden.

Overtredingen van de Vogelwet, Jachtwet en de Natuurbeschermingswet Deze kunnen gemeld worden aan de heer P. Brugman, Regt.Stoottroepenstraat 14, 5431 TA Cuyk, tel. 08850-15901 (Controleur Vogelwet). Strafbare feiten die direct of indirect te maken hebben met de bescherming van de natuur (Jachtwet, Vogelwet, Visserijwet, Natuurbeschermingswet e.d.) kunnen uiteraard gemeld worden bij de plaatselijke politie, maar ook bij de gespecialiseerde Veldpolitie. Telefoonnummers van de meldkamers van de Veldpolitie: Gelderland 055-664455, Noord-Brabant 04116-72189 (bij geen gehoor Piet Bouten 04113-2102), Limburg 04746-1370.

Dood gevonden vogels

Deze kunnen voor onderzoek ingezonden worden naar het Centraaldiergeneeskundig Instituut, met name wanneer de omstandigheden verdacht zijn. Verkeers-, olie-slachtoffers e.d. worden niet onderzocht. Adres: C.D.I. afd. B.P., Edelhertweg 15, 8219 PH Lelystad, tel. 03200-73911.

Ringen

Wanneer U een ring vindt of bij een vogel afleest kunt U de ring of cijfercombinatie opsturen naar: Vogeltrekstation, Antwoordnummer 341, 6660 VE Heteren. Bij dit station kunt U ook speciale formulieren voor het insturen opvragen. Zowel binnenlandse- als buitenlandse ringen worden verwerkt.